

HØJESTERETS ÅRSBERETNING 2021

Indholdsfortegnelse	Side
1. Om Højesteret	3
2. Arbejdsform og sagsbehandling	3
3. Retssagerne og sagsstatistik	7
4. Højesterets andre opgaver	10
5. Indsatsområder 2021	11
6. Udvalgte afgørelser fra 2021	11

Forord

Selv om samfundet også i 2021 i høj grad var præget af Covid-19 pandemien, så fik den på grund af Højesterets særlige funktion og arbejdsform og den gode lokaleindretning ikke indflydelse på produktiviteten.

Det gjorde imidlertid gennemførelsen af den rigsretssag, som Folketinget besluttede den 2. februar 2021 ved vedtagelse om rigsretstiltale mod fhv. minister Inger Støjberg. Rigsretssagen inddrog dommere og øvrige medarbejdere i både forberedelse og gennemførelse af sagen. Om rigsretssagens indflydelse på Højesterets arbejde se afsnittet Arbejdsform og sagsbehandling.

1. Om Højesteret

Højesteret har som den øverste retsinstant i Rigsfællesskabet en særlig rolle i samfundet og træffer afgørelser i alle sagstyper. Højesterets arbejdsform adskiller sig væsentligt fra de øvrige domstoles. Se herom afsnit 2 om arbejdsform og sagsbehandling.

Højesteret består af højesteretspræsidenten og 17 andre dommere. Ved udnævnelse af dommere i Højesteret lægges der ud over at sikre de bedste juridiske og personlige kvalifikationer også vægt på at rekruttere bredt med hensyn til erfaring. Med udgangen af april 2021 fratrådte Jon Stokholm, der blev udnævnt som højesteretsdommer i 2003. Han og forhenværende højesteretsdommer Lene Pagter Kristensen fungerede i perioden 1. september til udgangen af december 2021 som tilkaldedommere. Ole Hasselgaard og Rikke Foersom tiltrådte som højesteretsdommere henholdsvis den 1. januar og 1. maj 2021.

Oversigt over Højesterets nuværende dommere med link til deres CV findes på Højesterets hjemmeside www.hoejesteret.dk.

Højesterets øvrige medarbejdere bestod i 2021 af en administrationschef, 12 dommerfuldmægtige, 11 administrative medarbejdere (kontorfunktionærer, IT-medarbejder, vagtmestre og køkkenmedhjælper) samt 7 studentermedhjælpere. En aktuell oversigt over medarbejdere findes ligeledes på Højesterets hjemmeside. En del dommerfuldmægtige var på barsels- og forældreorlov i 2021, og der var derfor i en periode ansat en overtallig dommerfuldmægtig. Der var endvidere i en periode ansat to overtallige dommerfuldmægtige som følge af, at to af Højesterets dommerfuldmægtige overgik til at arbejde for Rigsretten det meste af 2021.

2. Arbejdsform og sagsbehandlingen

Højesteret arbejder i to afdelinger. Der er ingen forskel på, hvilken type sager der behandles i de to afdelinger, og dommerne roterer regelmæssigt mellem afdelingerne. Dommerne fordeles mellem de to afdelinger således, at der - bortset fra de to faste retsformænd - ikke er fast dommerbesætning i afdelingerne. I øvrigt er en dommer i en to-årig periode formand for Procesbevillingsnævnet, og en dommer er i samme periode formand for Højesterets Anke- og Kæremålsudvalg (Ankeudvalget). Disse to dommere indgår ikke i fordelingen i afdelingerne.

Højesterets Ankeudvalg forestår *forberedelsen* af alle sagstyper. Det er dog en særlig dommersammensætning (sagstilgangsudvalget), der tager stilling til anmodninger om tilladelse til anke til Højesteret af en dom fra SØ- og Handelsretten, og som behandler kæresager om henvisning af en byretsdom til landsretten.

Ankeudvalget består af 3 dommere, der tager stilling til tvister under sagsforberedelsen, dvs. om eksempelvis fremsættelse af nye påstande og anbringender, indhentelse af supplerende oplysninger, herunder afhøring af vidner eller udmelding af syn og skøn, forelæggelse for EU-Domstolen eller Retslægerådet mv. Afgørelse træffes på grundlag af parternes skriftlige indlæg og en dommerfuldmægtigs skriftlige gennemgang af sagen og tvistepunkterne.

Tillader Ankeudvalget afhøring af parter eller vidner, gennemføres afhøringerne af den byret, hvor parterne eller vidnerne har hjemting, af SØ- og Handelsretten, hvis sagen er behandlet af denne ret i 1. instans, eller i Højesteret af en dommerfuldmægtig.

Under telefoniske retsmøder med parternes advokater drøftes sagens forberedelse og hovedforhandlingens varighed samt spørgsmålet om, hvorvidt sagen er egnet til skriftlig behandling. Herved sikres det, at der afsættes den nødvendige tid til hovedforhandlingen, men heller ikke mere. Som udgangspunkt afsættes der 1 dag pr. sag til hovedforhandling. For at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af den tid, der afsættes til hovedforhandlingen, anmodes advokaterne om inden hovedforhandlingen at udarbejde en tidsplan. Ankeudvalgsformanden beslutter, om en sag skal behandles skriftligt.

Dommerfuldmægtigene yder som referendarer bistand til de førstevoterende dommere med at forberede votering og domsskrivning i de enkelte sager. Bistanden kan blandt andet bestå i undersøgelse af særlige spørgsmål, drøftelse af sagen og udarbejdelse af domsudkast. Ordningen er en værdifuld bistand til den førstevoterende og af stor betydning for dommerfuldmægtigenes uddannelse i Højesteret.

I de mundtlige *hovedforhandlinger* medvirker mindst 5 dommere. I særligt principielle sager og andre sager af særlig vigtighed kan retten bestemme, at der skal medvirke flere dommere. Forud for hovedforhandlingen har dommerne gennemgået sagen, dvs. dommene fra tidligere instanser, ekstrakten med sagens relevante dokumenter, parternes sammenfattende processkrifter og parternes materialsamling med juridisk materiale. Dommerne foretager endvidere egne undersøgelser til belysning af sagens juridiske spørgsmål. Dette forberedelsesarbejde er meget tidskrævende. Dommerne voterer dagen efter hovedforhandlingen eller eventuelt samme dag, hvis der er tid til det, og sagen ikke kræver yderligere forberedende refleksioner i lyset af advokaternes procedure under hovedforhandlingen.

Antallet af medvirkende dommere i de skriftligt behandlede ankesager er det samme som i de mundtligt behandlede. Dommernes forberedelse af disse sager svarer til forberedelsen af de mundtligt behandlede sager.

I de mundtligt voterede ankesager overværes dommernes votering af en dommerfuldmægtig, der udarbejder referat af voteringerne. Referaterne indsættes i voteringsprotokoller, der er et vigtigt arbejdsredskab for dommernes behandling af lignende sager senere. Voteringsprotokollerne er internt arbejdsmateriale, der først bliver offentligt tilgængelige efter 75 år.

Hvis der aflyses mundtlige hovedforhandlinger, voteres der på de afsatte dage i sager, som efter drøftelse med parterne er udtaget til skriftlig behandling, eller i kæresager. Antallet af aflyste hovedforhandlinger har retten normalt ingen indflydelse på, idet aflysninger som regel skyldes, at sagerne hæves, eller at de må udsættes på grund af sygdom eller andre ekstraordinære omstændigheder. Antallet af aflyste hovedforhandlinger har betydning for gennemløbstiden for de skriftligt behandlede ankesager. Skriftligt behandlede sager voteres også på de dage, som er reserveret til straffesager eller andre hastende sager, men hvor reservationen til sådanne sager ikke er blevet udnyttet.

Civile anker

Behandlingen af de civile anker tilrettelægges under et telefonisk retsmøde som beskrevet ovenfor. Det sker umiddelbart efter modtagelse af svarskrift. Det betyder, at omfanget af forberedelsen normalt ikke har stor indflydelse på, hvornår sagen hovedforhandles og afsluttes, bortset fra de tilfælde, hvor der skal ske forelæggelse for EU-Domstolen eller Retslægerådet eller foretages omfattende syn og skøn mv. Hastende civile ankesager bliver berammet på reservede retsdage og har derfor en væsentligt kortere gennemløbstid. Ud over familieretlige sager, som ikke forekommer ofte, kan der f.eks. være behov for en hurtig behandling af sagstyper, hvor der i by- og landsretter er et stort antal sager af samme karakter, der afventer Højesterets stillingtagen, hvor der er behov for afklaring på et område af væsentlig samfundsmæssig betydning, eller hvor hensynet til en alvorligt syg part kræver hurtig behandling.

Straffeanker

I straffeankesager kan Højesteret tage stilling til fortolkning af de straffebestemmelser, som påstås overtrådt, straffens udmåling, om der foreligger formelle fejl ved behandlingen i de tidligere instanser, og om det faktiske forhold, tiltalen angår, med rette kan henføres under den lovbestemmelse, tiltalte påstås straffet efter. Højesteret kan derimod ikke tage stilling til, om beviserne er rigtigt bedømt. Forberedelse af straffeanker med skriftveksling og bevisoptagelse er sjældent forekommende, men det sker, at spørgsmål af juridisk karakter skal afklares inden berammelsen, f.eks. forelæggelse for EU-Domstolen. Hovedforhandling i straffeanker berammes umiddelbart efter, at Rigsadvokatens ankemeddelelse er modtaget i forkyndt stand. Berammelsen sker til en af de dage, der i forvejen er reserveret til straffesager, således at straffesager kan behandles hurtigt. Straffeanker afgøres kun på skriftligt grundlag, hvis parterne nedlægger samstemmende påstande.

Kæresager og særlige anmodninger (andragender)

Kæresager, der er indbragt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, er ofte komplekse og ressourcerekrævende. En del kæresager behandles af 5 dommere og procederes og/eller voteres mundtligt, således at der må afsættes retsdage i afdelingerne til behandling. I 2021 blev 18 kæresager behandlet med mundtlig votering i en afdeling på samme måde som de mundtligt hovedforhandlede ankesager.

Særlige anmodninger (andragender) angår primært anmodninger om tilladelse til ekstraordinær anke eller kære efter retsplejelovens § 399, anmodninger om udsættelse af straffuldbyrdelse af en straffedom eller de antalsmæssigt færre anmodninger om appel efter appelfristens udløb eller om aktindsigt i sager, der ikke umiddelbart kan ekspederes administrativt. Særlige anmodninger behandles på skriftligt grundlag.

Covid-19 restriktionernes betydning for sagsbehandlingen

Domstolene har ikke været omfattet af regeringens bekendtgørelser om restriktioner til begrænsning af Covid-19 smitte, men har alligevel fulgt de sundhedsmæssige anbefalinger, som har været nødvendige. Højesterets særlige funktion og arbejdsform og den gode lokaleindretning har givet mulighed for sundhedsmæssigt forsvarligt at behandle sager i normalt omfang.

Foto: Tine Harden

Rigsrettens betydning for sagsbehandlingen

Efter grundloven og lov om Rigsretten er de anciennitetsmæssigt 15 ældste højesteretsdommere medlemmer af Rigsretten. Med to inhabile dommere i sagen mod fhv. minister Inger Støjberg deltog 13 højesteretsdommere i sagen, der lagde beslag på 31 dage med offentlige retsmøder under hovedforhandlingen samt yderligere dage til votering og domsskrivning og domsafsigelse den 13. december 2021. I hele 2021 blev en meget stor del af Højesterets ressourcer anvendt til forberedelse og afvikling af rigsretssagen. Forberedelsen bestod bl.a. af gennemgang af rigsretssagen mod fhv. minister Erik Ninn-Hansen, afholdelse af en række forberedende interne møder og møder med sagens advokater, udarbejdelse af juridiske notater og stillingtagen til en række praktiske forhold til etablering af lokaler til Rigsrettens brug og til driften. Der kunne i månederne september til og med december, hvor hovedforhandlingen i Rigsretten stod på, berammes normalt i den ene af Højesterets to afdelinger. Det var muligt ved brug af to tilkaldedommere og fordi to højesteretsdommere, der er dommere i Rigsretten, som nævnt var inhabile i rigsretssagen. De højesteretsdommere, der deltog i behandlingen af rigsretssagen, behandlede på en del af de dage, hvor der ikke var retsmøder, skriftlige sager. Højesteret har på den måde og på trods af det store ressourceforbrug i Rigsretten kunnet opretholde en høj produktivitet. Se i øvrigt Tabel 4 nedenfor under afsnittet Retssagerne og statistik.

3. Retssagerne og sagsstatistik

Modtagne sager

I 2021 var antallet af indkomne civile ankesager på niveau med de foregående år, mens antallet af indkomne straffeanker faldt markant. Tabel 1 angiver udviklingen i indkomne sager siden 2018.

Tabel 1 Indkomne sager – alle sagstyper

Sagstype/år	2018	2019	2020	2021
Civil anker	101	113	107	108
Straffeanker	35	26	32	14
Civile kærer	80	103	82	137
Straffekærer	40	36	28	35
Andragender	76	86	100	189*
I alt	335	364	349	483

*Antallet af andragender/særlige anmodninger steg markant på grund af en enkelt borger, der indgav et eksorbitant stort antal anmodninger.

Landsrettens dom i en ankesag kan kun indbringes for Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. I civile sager kan en part anmode om, at byretten henviser sagen til behandling i landsretten i 1. instans. Det er en betingelse for henvisning, at sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Landsrettens dom kan herefter indbringes for Højesteret uden tilladelse.

Sø- og Handelsrettens domme kan frit ankes til landsretten, men kan også i visse tilfælde ankes til Højesteret. Højesteret vurderer selv, om betingelserne for anke er til stede. Tilladelse kan gives, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen indbringes for Højesteret. Ankesager indbragt fra Den Særlige Klageret vedrører klager over domstolsjurister, hvor der har været nedlagt påstand om afskedigelse. En sådan dom kan indbringes for Højesteret uden tilladelse.

Af Tabel 2 fremgår, hvor stor en andel af Højesterets civile ankesager der er hhv. 2. og 3. instanssager og hvilke underinstanser, sagerne kommer fra.

Tabel 2 Modtagne civile ankesager - Højesteret som 2. og 3. instans

Instans/år	2018	2019	2020	2021
2. instans fra Østre og Vestre Landsret	32	28	32	53
2. instans fra Sø- og Handelsretten	4	13	6	3
2. instans fra Den Særlige Klageret	1	7	2	3
2. instans fra Grønlands Landsret	0	1	0	1
3. instanssager fra Østre og Vestre Landsret	64	64	67	48
I alt	101	113	107	108

Tabel 3 Modtagne straffeanker

Modtaget fra/ år	2018	2019	2020	2021
Østre Landsret	25	17	20	8
Vestre Landsret	10	9	10	5
Grønlands Landsret	0	0	1	0
Retten på Færøerne	0	0	1	1
I alt	35	26	32	14

Afsluttede sager

Tabel 4 Afgjorte sager afgjort ved dom, kendelse eller beslutning, herunder afviste

Sagstype/år	2018	2019	2020	2021
Civile anker	95	90	105	91*
Straffeanker	21	29	24	26
Civile kærer	63	86	95	132**
Straffekærer	27	28	36	27
Andragender	68	66	53	70
I alt	274	299	313	346

* I 2021 blev 5 ankesager, der var indbragt fra Sø- og Handelsretten, afvist.

**Højesteret har afsagt to enslydende kendelser i 50 sager. Kæremålene angik, om hovedsagerne anlagt ved Københavns Byret, skulle behandles af Østre Landsret som 1. instans, og, hvis der ikke skulle ske henvisning, om sagernes behandling skulle udsættes med henblik på at afvente udfaldet af en række prøvesager, som allerede var henvist til behandling ved Østre Landsret.

Tabel 5 Hævede og bortfaldne sager

Sagstype/år	2018	2019	2020	2021
Civile anker	3	5	4	4
Straffeanker	2	0	0	0
Civile kærer	3	4	8	4
Straffekærer	1	1	1	0
Andragender	4	21	41	127*
I alt	13	31	54	135

*Se note til tabel 1

Gennemløbstiderne angiver hvor mange dage, der er forløbet fra Højesteret har modtaget sagen, til der er truffet afgørelse i sagen, eller den er afsluttet som bortfaldet eller hævet. Gennemløbstiden for de civile ankesager er trods den mindre forøgelse i forhold til 2020 fortsat tilfredsstillende.

Tabel 6 Gennemløbstider

Sagstype/dage	2018	2019	2020	2021
Civile ankesager	260	270	301	320
Straffeanker	146	171	146	186
Civile kærer	128	148	161	140
Straffekærer	133	189	182	152
Andragender	34	49	59	46

Tabel 7 Udfaldet af civile ankesager

2021	Østre Landsret	Vestre Landsret	Sø- og Handelsretten	I alt
Stadfæstelse -heraf	31	18	0	49
i henhold til grundene	5	1	0	7
i det væsentlige i henhold til grundene	15	11	0	26
med ny begrundelse	11	5	0	16
I procent	79 %	78 %	-	79 %
Omgørelser	8	5	0	13
I procent	21 %	22 %	-	21 %

Tabel 9 angiver udfaldet af de civile ankesager, der i 2021 blev afsluttet med en materiel afgørelse, og sammenligner afgørelsen med underinstansens afgørelse. Der kan i Højesterets behandling indgå nye påstande, anbringender og beviser, der ikke har været behandlet i underinstansen og derfor ikke er indgået i underinstansens bedømmelse.

Tabel 8 Omgørelsesprocent tidligere år

Omgørelsesprocent	Østre Landsret	Vestre Landsret	Sø- og Handelsretten*	I alt
2021	21	23	-	21
2020	33	52	0	36
2019	35	28	33	33
2018	41	16	75	35

* Udfaldet i sagerne fra Sø- og Handelsretten blev beregnet på grundlag af 5 sambehandlede/kumulerede sager i 2020, 3 sager i 2019, 4 sager i 2018. I 2021 var der ingen afgjorte sager, hvor Sø- og Handelsretten var umiddelbar underinstans.

Sagsbeholdning

Antallet af verserende sager ved udgangen af 2021 var på niveau med antallet af verserende sager ved udgangen af 2020. Der er ultimo 2021 en stigning i antallet af civile ankesager, et fald i antallet af straffeanker og en lille stigning i antallet af kæresager.

Tabel 9 Sagsbeholdning ultimo året

Sagstype/ år	2018	2019	2020	2021
Civile anker	73	98	96	109
Straffeanker	17	12	19	6
Civile kærer	38	53	31	32
Straffekærer	16	23	14	22
Andragender	10	12	16	8
I alt	154	198	176	177

4. Højesterets andre opgaver

Højesterets dommere har også i 2021 varetaget offentlige opgaver af generel betydning for retsplejen og domstolene ved siden af dommerhvervet. Formandsposten i Den Særlige Klageret og i en række råd og nævn bestrides af højesteretsdommere. Det gælder blandt andet Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsens bestyrelse, Bibeskæftigelsesnævnet, Straffelovrådet og Retsplejerådet.

Højesteret er sekretariat for Den Særlige Klageret, Bibeskæftigelsesnævnet og Rigsretten. Der henvises til deres respektive hjemmesider www.DenSaerligeKlageret.dk, www.Bibeskaeftigelsesnaevnet.dk og www.Rigsretten.dk.

Højesterets dommerfuldmægtige og kontorfunktionærer udfører opgaver for disse sekretariater.

Højesteret har i 2021 haft besøg fra både indland og udland. Her kan nævnes besøg af:

- de nordiske rigsadvokater
- præsidenten for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
- dommer fra den tyske Bundesverfassungsgericht
- JurForsk, en delegation af danske og udenlandske Ph.d-studerende
- Ombudsmandsinstitutionen
- Domstolsstyrelsen

Højesteretsdommere har endvidere deltaget i internationale møder og konferencer

- Nordisk præsidentmøde i Finland
- Markering af Högsta domstolen i Sveriges 50 års jubilæum

Informationsvirksomhed om Højesterets opgaver og afgørelser mv. har fortsat høj prioritet. Højesterets afgørelser publiceres umiddelbart efter afsigelsen på Højesterets hjemmeside. Der har i

2021 igen været gennemført besøg og rundvisninger, herunder i juli måned rundvisninger på faste dage på dansk og engelsk. Højesteret har i 2021 uanset coronakrisen i næsten normalt omfang modtaget besøg af dommere fra by- og landsretterne til overværelse af hovedforhandlinger, votering og domsskrivning samt orientering om Højesterets arbejdsform.

5. Indsatsområder 2021

Højesteret har ikke udarbejdet handlingsplan for 2021, men der har fortsat været fokus på det løbende arbejde med domsskrivningen for at sikre bedre forståelse af Højesterets afgørelser, ligesom der har været fokus på nedbringelse af sagsbehandlingstiderne. Der blev endvidere afholdt en række møder som opfølgning på en trivsels- og ledelsesevaluering, og disse emner vil fortsat være fokusområder i 2022.

6. Udvalgte afgørelser

Civile sager

Andelsboligforening var ikke omfattet af virksomhedsbegrebet i konkurslovens § 157, og bestyrelsesformanden frifandtes herefter for konkurskarantæne

Sag BS-36905/2020-HJR Kendelse afsagt den 27. januar 2021

Sagen angik, om A, der var bestyrelsesformand i andelsboligforeningen (A/B) X, kunne pålægges konkurskarantæne, jf. konkurslovens § 157. For Højesteret var spørgsmålet som for landsretten begrænset til, om A/B X var omfattet af begrebet "virksomhed" i § 157.

Højesteret fandt bl.a., at virksomhedsbegrebet i konkurslovens § 157 må forstås således, at adgangen til at pålægge konkurskarantæne alene omfatter tilfælde, hvor den pågældende har deltaget i ledelsen af en virksomhed med aktiviteter, der som udgangspunkt har til formål at opnå økonomisk gevinst.

Højesteret udtalte endvidere, at en andelsboligforening danner rammerne om et boligfællesskab, der er reguleret i andelsboligforeningsloven. Foreningen har til formål at eje og administrere den ejendom, som andelshaverne bor i, og drives som det klare udgangspunkt ikke med økonomisk gevinst for øje. Den omstændighed, at en andelsboligforening i relation til andre dele af lovgivningen anses for en erhvervmæssig virksomhed, kan ikke føre til en anden vurdering. Om der er grundlag for at fravige det nævnte udgangspunkt må bero på en konkret vurdering af, om foreningens aktiviteter har haft til formål at opnå økonomisk gevinst. Det forhold, at en andelsboligforening som led i sin sædvanlige administration af ejendommen udlejer ledige lejemål, udgør ikke i sig selv en aktivitet med henblik på at opnå økonomisk gevinst.

A/B X havde efter sine vedtægter til formål at eje og administrere en ejendom. Andelsboligforeningen havde i alt 110 beboelseslejligheder og et erhvervslejemål, hvoraf erhvervslejemålet og 16 lejligheder blev udlejet af andelsboligforeningen. Det fremgik ikke af andelsboligforeningens vedtægter, at foreningen også havde til formål at drive udlejningsvirksomhed, og der var ikke efter oplysningerne i sagen holdepunkter for at antage, at den udlejning, som foreningen foretog, fandt sted med andet formål end som led i en sædvanlig administration af foreningens ejendom.

A/B X var derfor ikke omfattet af virksomhedsbegrebet i konkurslovens § 157, og A frifandtes herefter for konkurskarantæne.

Kæreskrift var indlæst på minretssag.dk inden for kærefristen, men appelfunktionen først benyttet efter kærefristens udløb, hvorfor kæremålet blev afvist

Sag BS-86/2021-HJR Kendelse afsagt den 22. februar 2021

Sports Group Denmark A/S fik den 3. december 2020 Procesbevillingsnævnets tilladelse til at kære til Højesteret. Kærefristen udløb den 31. december 2020.

Sports Group Denmarks kæreskrift blev indlæst på domstolens sagsportal (minretssag.dk) den 29. december 2020 som et processkrift på landsrettens sagsnummer. Sagsportalens appelfunktion blev imidlertid først anvendt den 4. januar 2021, hvor kærefristen var udløbet.

Højesteret fandt, at sagsportalens appelfunktion skal anvendes ved iværksættelse af kæremål, således at det ikke er tilstrækkeligt at indlæse et processkrift indeholdende et kæreskrift på en allerede eksisterende sag i sagsportalen. Højesteret henviste i den forbindelse til formålet med indførelsen af sagsportalen samt Domstolsstyrelsens vejledning om anvendelse af sagsportalen.

Da der ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, at kæren undtagelsesvist burde tillades, afviste Højesteret kæremålet.

Befordring fra hjem til arbejde ikke omfattet af arbejdsskadesikringsloven

Sag BS-50886/2019-HJR Dom afsagt den 10. februar 2021

A var ansat som vikar hos et vikarbureau og havde midlertidigt arbejde på Esbjerg Sygehus. Da A en morgen i egen bil kørte fra sit hjem til sygehuset, kom hun ud for en færdselsulykke.

Spørgsmålet for Højesteret var, om de skader, hun pådrog sig ved færdselsulykken, kunne anerkendes som arbejdsskade efter arbejdsskadesikringsloven.

A blev ikke den pågældende dag tilkaldt af sin arbejdsgiver, og hun kunne have valgt anden transportform, blot hun mødte til tiden. Det forhold, at det var en betingelse for A's ansættelse som vikar, at hun havde bil, og at hun modtog skattefri kørselsgodtgørelse, indebar ikke, at tjenesteforholdet eller hensynet til virksomhedens interesser kunne anses at have haft indflydelse på befordringen denne dag. A's befordring fra hendes hjem til arbejdspladsen var derfor ikke omfattet af arbejdsskadesikringsloven. En dom fra EU-Domstolen vedrørende det såkaldte arbejdstidsdirektiv kunne ikke føre til en anden forståelse af reglerne.

Ordning med fribefordring med DSB for tidligere ansatte hos Banedanmark, som var gået på pension, kunne bringes til ophør med passende varsel

Sag BS-46380/2019-HJR, BS-46394/2019-HJR, BS-46401/2019-HJR Dom afsagt den 9. februar 2021

Sagerne angik, om en ordning med fri togbefordring med DSB for tidligere ansatte tjenestemænd hos Banedanmark, som var gået på pension, havde kunnet bringes til ophør med et varsel på 6 måneder.

Højesteret tiltrådte, at fribefordringsordningen ikke kunne anses for at være en del af de pågældendes pensionsrettigheder, og at hverken DSB eller Banedanmark særskilt og på selvstændigt grundlag havde afgivet et uopsigeligt løfte til dem om livsvarig ret til fribefordring. Højesteret tiltrådte derfor, at det var berettiget at bringe deres ordning med fribefordring til ophør med et passende varsel på 6 måneder som sket. Der var som følge heraf ikke krav på økonomisk kompensation.

Tvangsfiksering i ni måneder udgjorde en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettigheds-konventions artikel 3

Sag BS-2308/2020-HJR Dom afsagt den 3. februar 2021

A skulle ifølge farlighedsdekret udstedt i januar 2015 anbringes på Sikringsafdelingen, og A var ved dom stadfæstet af landsretten i marts 2015 ligeledes dømt til anbringelse på Sikringsafdelingen i anledning af en række forhold omfattende bl.a. vold og trusler om vold mod personalet på Retspsykiatrisk afdeling. Som følge af pladsmangel blev A imidlertid først overført til Sikringsafdelingen i juli 2016, og var derfor indtil videre anbragt på Retspsykiatrisk afdeling. Her var han tvangsfikseret i perioden fra den 22. december 2014 til den 19. januar 2015, efter at han havde overfaldet en ansat. Sagen for Højesteret angik lovligheden af den fortsatte tvangsfiksering i perioden fra den 19. januar til den 26. oktober 2015.

Højesteret fandt det godtgjort, at A udgjorde en nærliggende fare for andres liv, førlighed og sikkerhed, og at det ikke var muligt på den retspsykiatriske afdeling at imødegå faren ved mindre indgribende foranstaltninger end tvangsfiksering. Tvangsfikseringen opfyldte derfor psykiatrilovens betingelser.

Efter Højesterets opfattelse måtte det formodes, at A ville være blevet undergivet én eller flere af de særlige muligheder for tvangsforanstaltninger, som Sikringsafdelingen har som supplement eller alternativ til sengeliggende tvangsfiksering, hvis han var blevet overført til Sikringsafdelingen. Det måtte derfor antages, at han fra den 19. januar 2015 havde været tvangsfikseret til seng i væsentligt videre omfang, end hvis der var sket overførsel. Under disse omstændigheder fandt Højesteret, at artikel 3 i Menneskerettighedskonventionen var blevet krænket i perioden fra den 19. januar til den 26. oktober 2015.

Højesteret tilkendte efter en samlet skønsmæssig vurdering A en godtgørelse på 250.000 kr.

NemID-indehaver hæftede ikke på aftaleretligt grundlag og var ikke erstatningsansvarlig for samlevers misbrug af vedkommendes NemID til låneoptagelse

Sag BS-10923/2020-HJR og sag BS-10925/2020-HJR Dom afsagt den 26. februar 2021

A's samlever optog i 2016-2017 en række lån i A's navn ved brug af hendes NemID. Sagen angik, om Ekspres Bank og Bank Norwegian på aftaleretligt eller eventuelt erstatningsretligt grundlag kunne rejse krav mod A i anledning af låneoptagelsen.

Højesteret lagde som ubestridt til grund, at A's samlever optog lånene uden hendes viden og accept, at samleveren var kommet i besiddelse af hendes nøglekortoplysninger ved at tage nøglekortet fra hendes pung og fotografere det, at han havde fået adgang til hendes brugernavn og adgangskode via familiens fælles tablet, hvor disse oplysninger var lagret, og at han havde udfoldet betydelige bestræbelser på at skjule misbruget af hendes NemID.

Efter en samlet vurdering af hændelsesforløbet fandt Højesteret, at A ikke havde udvist en sådan grad af uagtsomhed, at hun i forhold til Ekspres Bank og Bank Norwegian hæftede for låneoptagelserne på aftaleretligt grundlag.

Højesteret fandt endvidere, at der ikke var oplyst omstændigheder, der kunne begrunde, at A blev pålagt erstatningsansvar over for Ekspres Bank og Bank Norwegian.

Fastansatte og tidsbegrænset ansatte korsangere udførte ikke sammenligneligt arbejde, og der var derfor ikke tale om forskelsbehandling

Sag BS-11386/2020-HJR Dom afsagt den 24. februar 2021

Det Kongelige Teaters operakor består af 40 fastansatte sangere. Disse sangere suppleres af korassistenter, der ansættes tidsbegrænset, typisk for den enkelte operaforestilling. I henhold til et særskilt protokollat for korassistenterne aflønnes de på grundlag af en minimumstimesats for de timer, hvor de udfører arbejde på teatret. Det følger endvidere af protokollatet, at de – i modsætning til fastansatte medlemmer af operakoret – ikke er berettiget til bl.a. pension, løn under sygdom, barns første sygedag, betalt barsel og løn under ferie.

Sagen angik, om vilkår i protokollatet vedrørende korassistenter stred mod § 4, stk. 1, i lov om tidsbegrænset ansættelse.

Den påstand, som Centralorganisationen af 2010 (CO 10) havde nedlagt som mandatar for Dansk Musiker Forbund, indebar, at der skulle foretages en vurdering af, om gruppen af fastansatte sangere i Det Kongelige Teaters operakor og gruppen af tidsbegrænset ansatte korassistenter udførte samme eller tilsvarende arbejde.

Højesteret fandt, at der ved vurderingen af, om der forelå en sammenlignelig situation, måtte lægges afgørende vægt på, at der var tale om kunstnerisk arbejde, hvor de ansattes kvalifikationer og færdigheder var af særlig betydning.

Efter bevisførelsen, herunder forklaringerne fra korsyngemester Steven Moore og teaterchef Kasper Holten, fandt Højesteret ligesom landsretten, at det måtte lægges til grund, at de tidsbegrænset ansatte korassistenter som gruppe betragtet ikke besad tilsvarende kvalifikationer og færdigheder som gruppen af fastansatte korsangere. Højesteret tiltrådte herefter, at gruppen af fastansatte medlemmer af Det Kongelige Teaters operakor og gruppen af tidsbegrænset ansatte korassistenter ikke var sammenlignelige. Vilkårene i protokollatet vedrørende korassistenter indebar som følge heraf ikke forskelsbehandling i strid med § 4, stk. 1, i lov om tidsbegrænset ansættelse.

Kurator kunne ikke afvise at prøve et anmeldt krav med henvisning til konkurslovens § 130, stk. 3, selvom der ikke var dækning for kravet i boet

Sag BS-7433/2020-HJR Dom afsagt den 12. april 2021

MB Anlæg & Teknik og Holmegaard Anlægsgartner indgik i oktober 2014 som henholdsvis entreprenør og underentreprenør en underentrepriseaftale. Holmegaard Anlægsgartners krav om betaling blev sikret ved en garanti udstedt af en sparekasse med MB Anlæg & Teknik som rekvirent og Holmegaard Anlægsgartner som modtager. Efter garantien sker udbetaling på vilkår, at der foreligger samtykke fra rekvirenten, eller et endeligt forlig, en retsafgørelse eller en anden bindende afgørelse mellem rekvirenten og modtageren.

MB Anlæg & Teknik blev i februar 2015 erklæret konkurs, og i august 2015 anmeldte Holmegaard Anlægsgartner et krav i konkursboet som betaling efter den indgåede entrepriseaftale. Det var ubestridt, at der ikke var midler i konkursboet udover, hvad der skulle dække udgifterne til boets behandling.

Sagen angik, om kurator skulle prøve det anmeldte krav.

Konkurslovens § 130, stk. 3, fastsætter, at fordringer, der er således stillet i konkursordenen, at de ikke vil kunne opnå dividende, ikke prøves. Bestemmelsens formål er at undtage fra pligten til fordringsprøvelse, hvis en prøvelse vil være overflødig.

Da Holmegaard Anlægsgartner som følge af udbetalingsvilkåret i garantien havde en væsentlig interesse i, at der blev foretaget en prøvelse af det anmeldte krav, og da Holmegaard Anlægsgartner havde tilbudt at betale og stille sikkerhed for konkursboets omkostninger ved en prøvelse af det anmeldte krav, fandt Højesteret, at hverken undtagelsesbestemmelsen i § 130, stk. 3, eller konkursretlige hensyn kunne føre til, at kurator afviste at prøve kravet.

En dansk bådejer kunne som sikret anlægge sag mod et tysk forsikringsselskab i Danmark

Sag BS-588/2020-HJR Kendelse afsagt den 8. april 2021

En dansk bådejer havde overdraget ejerskabet til 3 % af sin båd til et tysk selskab, som efterfølgende indregistrerede båden i det tyske skibsregister og tegnede bl.a. kaskoforsikring for båden i et tysk forsikringsselskab. Der opstod efterfølgende skade på båden, og bådejeren anlagde sag mod det tyske forsikringsselskab ved sit hjemting i Danmark. Det tyske forsikringsselskab mente, at sagen skulle afvises, fordi sag mod selskabet skulle anlægges i Tyskland.

Højesteret fandt, at bådejeren ikke kunne anses for forsikringstager, men måtte anses for sikret i henhold til forsikringsaftalen. Herefter fandt Højesteret på baggrund af retspraksis fra EU-Domstolen, at den sikrede bådejer ikke var bundet af en værnetingsklausul om tysk værneting, der var aftalt mellem forsikringstageren og forsikringsgiveren, som begge havde hjemsted i Tyskland.

Herudover blev forberedelsen for Højesteret genoptaget angående et spørgsmål om, hvorvidt sagen skulle afgøres på grundlag af tysk eller dansk ret.

Betingelserne for at meddele DK Hostmaster påbud om at blokere adgangen til et domænenavn var ikke opfyldt

Sag BS-59142/2019-HJR Kendelse afsagt den 23. marts 2021

Sagen angik, om betingelserne for at meddele DK Hostmaster A/S påbud efter retsplejelovens § 413 om at blokere adgangen til domænenavnet X-kriminelle-handlinger.dk var opfyldt.

Højesteret fandt, at det ikke generelt vil være udelukket at meddele påbud eller forbud efter retsplejelovens § 413 til DK Hostmaster, hvis en hjemmeside med angiveligt ulovligt indhold kan tilgås via et domænenavn, som administreres af selskabet. Under hensyn til karakteren af DK Hostmasters medvirken må et påbud eller forbud med henblik på at spærre for hjemmesiden dog i første række rettes mod krænkeren eller andre mellemænd, der medvirker til udbredelsen, herunder webhostingselskabet. Kun i tilfælde, hvor dette – henset til formålet med et påbud eller forbud – ikke er en reel mulighed, må anses for udsigtsløst eller har vist sig utilstrækkeligt, kan et påbud eller forbud til DK Hostmaster komme på tale.

I den foreliggende sag var A hos DK Hostmaster registreret som bruger af domænenavnet X-kriminelle-handlinger.dk. A havde oprettet en hjemmeside, som blev hostet af One.com A/S, og internetbrugere kunne tilgå denne hjemmeside via det nævnte domænenavn. Hjemmesiden indeholdt beskyldninger mod ledelsen i X A/S for forskellige former for kriminalitet. A havde i et brev til ledelsen i X meddelt, at hans tavshed kunne købes for 5 mio. kr.

One.com var efter anmodning fra X blevet meddelt påbud af byretten om at fjerne hjemmesiden og de hostede filer, hvilket One.com havde efterkommet.

Da hjemmesiden således ikke længere kunne tilgås via domænenavnet X-kriminelle-handlinger.dk, fandt Højesteret det ikke sandsynliggjort, at det til beskyttelse af X's rettigheder var nødvendigt at påbyde DK Hostmaster at blokere for domænenavnet. X's interesser i en midlertidig afgørelse for hurtigt at kunne begrænse skadevirkningerne af beskyldningerne på hjemmesiden, måtte anses for tilgodeset med One.coms blokering af hjemmesiden.

På den baggrund var betingelserne for at meddele påbud til DK Hostmaster om at foretage blokering af domænenavnet ikke opfyldt.

Godtgørelseskrav i anledning af påståede overgreb i Irak var forældet, og Forsvarsministeriet havde ikke pligt til at foretage yderligere undersøgelser

Sag 227/2018 Dom afsagt den 14. april 2021

Sagerne angik for Højesteret, om A's, B's og C's krav om godtgørelse fremsat mod det danske forsvar i anledning af påståede overgreb i Irak var forældet, og om Forsvarsministeriet havde pligt til at gennemføre yderligere undersøgelser af de påståede overgreb. Sagerne var blevet anlagt mod Forsvarsministeriet i 2016 og vedrørte for A's vedkommende en arrestation og tilbageholdelse, der fandt sted i august til oktober 2003, for B's vedkommende en arrestation og tilbageholdelse, der fandt sted fra maj 2006 til marts 2007, og for C's vedkommende en arrestation og tilbageholdelse, der fandt sted fra oktober 2006 til december 2007.

Forsvarets Auditørkorps havde foretaget efterforskning af de påståede overgreb, og der var i efterforskningen indgået bl.a. oplysningerne i de indleverede stævninger fra A, B og C, forklaringer fra personer, som deltog i de pågældende operationer, samt en række dokumenter vedrørende de pågældende tilbageholdelser. Auditørkorpset havde efterfølgende truffet afgørelse om at indstille efterforskningen med den begrundelse, at der ikke var rimelig formodning om, at der var begået strafbare forhold, der forfølges af det offentlige. Under landsrettens behandling af sagerne var der fremkommet bl.a. forklaringer eller andre oplysninger fra de pågældende selv samt en række andre forklaringer og dokumenter. Landsretten havde på dette grundlag vurderet, at beskrivelserne af at have været udsat for de påståede overgreb fremstod helt utroværdige.

Højesteret fandt, at der heller ikke efter det, der var fremkommet for Højesteret, var grundlag for at nå til en anden bevisvurdering. Højesteret bemærkede herved, at beskrivelserne af de påståede overgreb – herunder at arrestationerne af dem skulle være udført af danske soldater – var modsagt på centrale punkter af militære og retlige dokumenter og af vidneforklaringer afgivet af en række involverede personer i det danske forsvar. Bevisførelsen havde således vist bl.a., at arrestationen af A blev udført af irakisk politi, og at arrestationerne af B og C blev udført af britiske soldater.

Højesteret fandt på den baggrund, at Forsvarsministeriet ikke havde pligt til at foretage yderligere undersøgelser af de påståede overgreb. Der var endvidere i alle tre sager indtrådt forældelse af de fremsatte godtgørelseskrav, inden sagerne blev anlagt i 2016. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis var uden betydning for spørgsmålet om pligten til at foretage yderligere undersøgelser og forældelsesspørgsmålet.

Forsikringsbetingelser indeholdt ikke en tilstrækkelig klar fravigelse af méntabellens regel om parrede organer

Sag BS-29825/2020-HJR Dom afsagt den 12. maj 2021

A mistede ved et ulykkestilfælde i april 2014 synet på højre øje. Ved et ulykkestilfælde i december 2014 mistede hun synet på venstre øje. A var på skadestidspunkterne omfattet af en

ulykkesforsikring tegnet hos Popermo Forsikring G/S. Spørgsmålet i sagen var, om A's méngrad efter forsikringsbetingelserne skulle vurderes for hvert ulykkestilfælde for sig, eller om de to ulykkestilfælde skulle vurderes efter reglen om "parrede organer", jf. punkt 5 i Arbejdsskadestyrelsens méntabel (dvs. som forskellen mellem den samlede ménprocent for tab af begge organer og ménprocenten for det forudbestående tab af det ene organ).

Forsikringsbetingelserne indeholdt en henvisning til Arbejdsskadestyrelsens méntabel, og der var i betingelserne gengivet et uddrag fra méntabellen, hvorved det var anført bl.a.: "Ved følgende skader ansættes méngraden således: Tab af begge øjne eller synet på begge øjne 100 %. Tab af øje 25 %. Tab af synet på et øje 20 %". Betingelserne indeholdt endvidere følgende bestemmelse i punkt 7.7: "Et mén, der er til stede før ulykkestilfældet, berettiger ikke til erstatning. Et bestående mén kan ikke medføre, at erstatningen fastsættes højere, end hvis et sådant mén ikke havde været til stede".

Højesteret tiltrådte, at henvisningen til Arbejdsskadestyrelsens méntabel i forsikringsbetingelserne også omfattede méntabellens almindelige retningslinjer og vejledning, herunder vejledningens punkt 5 om parrede organer. Henvisningen indebar således, at méngraden som udgangspunkt skulle ansættes efter reglen om parrede organer.

Højesteret fandt, at forsikringsbetingelsernes punkt 7.7 indebar en undtagelse fra vejledningen i punkt 4.1 i Arbejdsskadestyrelsens méntabel om forhøjet ménprocent på grund af invaliditet eller handicap, som tilskadekomne har i forvejen. Det fremgik derimod ikke med tilstrækkelig klarhed, om punkt 7.7 tillige indebar en undtagelse fra reglen om parrede organer. Forsikringsbetingelserne skulle derfor fortolkes på den måde, som var mest gunstig for den sikrede, således at reglen om parrede organer fandt anvendelse i det foreliggende tilfælde.

Afslag på tidsbegrænset opholdstilladelse var ikke i strid med internationale forpligtelser, herunder Handicapkonventionen

BS-20635/2020-HJR Dom afsagt den 11. maj 2021

Ved Udlændingenævnets afgørelse af 14. august 2017 fik A afslag på sin ansøgning om tidsbegrænset opholdstilladelse i Danmark med henvisning til, at hun ikke opfyldte beskæftigelseskravet i den dagældende udlændingelov.

Parterne var enige om, at A ikke på tidspunktet for Udlændingenævnets afgørelse opfyldte beskæftigelseskravet. Det var ubestridt, at A var handicappet i FN's Handicapkonventions forstand, og spørgsmålet for Højesteret var herefter, om Udlændingenævnets afslag var i strid med forbuddet mod forskelsbehandling i Handicapkonventionens artikel 5 eller i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14, jf. artikel 8.

Højesteret udtalte, at det ikke ved de fremlagte lægeerklæringer var godtgjort, at A på tidspunktet for Udlændingenævnets afgørelse som følge af sit handicap ikke havde rimelig udsigt til at kunne opfylde beskæftigelseskravet. Højesteret bemærkede, at der ikke med lægeerklæringerne var gjort op med hendes muligheder for begrænset beskæftigelse gennem et fleksjob, som efter lovforarbejderne sidestilles med ordinær beskæftigelse. Hendes arbejdsevne var ikke blevet afklaret gennem et kommunalt ressourceforløb. Hun havde i perioden 2012-2015 færdiggjort en uddannelse som frisør og havde siden 2014 været tilmeldt som studerende på Københavns Universitet.

De tidsmæssige forhold, som A havde påberåbt sig, hvis hun skulle igennem et kommunalt ressourceforløb, inden hun kunne påbegynde et eventuelt fleksjob, kunne ikke føre til, at Udlændingenævnet som følge af A's handicap skulle se bort fra den manglende opfyldelse af beskæftigelseskravet, da nævnet traf afgørelse den 14. august 2017. Hvis nævnet havde set bort fra

beskæftigelseskravet, ville A blive stillet bedre end en ikke handicappet, der befandt sig i en sammenlignelig situation.

Udlændingenævnets afslag på A's ansøgning om tidsubegrænset opholdstilladelse var herefter ikke i strid med forbuddet mod forskelsbehandling i FN's Handicapkonventions artikel 5 eller i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14, jf. artikel 8.

Boligretten havde med rette afvist en betalingspåstand, der angik en tvist, som forinden kunne være blevet behandlet i huslejenævnet

Sag BS-22708/2020-HJR Kendelse afsagt den 3. juni 2021

Sagen udsprang af, at A havde lejet et parcelhus af B. Ifølge A var huset uegnet til beboelse fra indflytningen den 1. juni 2017 og frem til den 7. november 2018. A indbragte en sag for huslejenævnet, hvor A bl.a. krævede lejenedsættelse fra indflytningsdagen den 1. juni 2017. Huslejenævnet gav ikke A medhold heri.

Senere indgav A ved boligretten stævning mod B med i alt fem delpåstande. En af delpåstandene var, at B til A skulle betale 113.633,33 kr., hvilket svarede til huslejen for perioden fra den 1. juni 2017 og frem til den 7. november 2018. Boligretten afviste hele sagen, herunder betalingspåstanden.

Højesteret fandt, at boligretten med rette havde afvist betalingspåstanden. Herved lagde Højesteret vægt på, at betalingspåstanden angik en tvist, der inden sagsanlægget kunne være blevet behandlet i huslejenævnet, nemlig om det lejede var mangelfuldt ved lejeforholdets begyndelse. Det blev også tillagt vægt, at A inden sagsanlægget ved boligretten i huslejenævnet havde rejst et krav, der i det væsentlige svarede til det krav, som betalingspåstanden i boligretten angik, og at det for Højesteret var ubestridt, at de fire øvrige delpåstande kunne afvises fra behandling i boligretten.

Parlamentarisk immunitet dækkede vedståelse af udsagn. Tilstrækkeligt faktisk grundlag til, at ærekrænkende udsagn ikke var strafbare

Sag BS-28731/2020-HJR Dom afsagt den 27. maj 2021

I februar 2017 ansøgte Exitcirklen, som Sherin Khankan var direktør for, om tildeling af 680.000 kr. i satspuljemidler til brug for arbejde med æresrelaterede konflikter. I den anledning rejste bl.a. medlem af Folketinget Naser Khader, der var udlændinge- og integrationspolitisk ordfører for Det Konservative Folkeparti, i en mail af 13. september 2017 til ordførerne for SF, Radikale Venstre og Alternativet spørgsmål ved, om Exitcirklen burde tildeles sådanne midler. I mailen anførtes bl.a., at Sherin Khankan var kendt for ikke at ville afvise sharialov, og at hun havde forsvaret piskeslagsstraffen for utroskab.

I forlængelse heraf anførte Naser Khader i bl.a. Facebookopslag af 1. oktober og 1. december 2017 en række andre udsagn om Sherin Khankan. Sagen angik, om Naser Khader ved disse opslag havde pådraget sig ansvar efter straffelovens dagældende regler om ærekrænkelser.

Mailen af 13. september 2017 blev sendt som led i den parlamentariske beslutningsproces vedrørende uddeling af satspuljemidler. De udsagn, som bl.a. Naser Khader var fremkommet med i denne mail, måtte derfor anses for fremsat i Folketinget, og der forelå ikke samtykke fra Folketinget til retsforfølgning. Efter grundlovens § 57, 2. pkt., kunne han derfor ikke drages til ansvar for udsagnene. Naser Khaders udsagn i Facebookopslaget af 1. oktober 2017 "... jeg fastholder min skepsis over for Khankan i forhold til hendes syn på piskning som straf for utroskab" måtte forstås som en vedståelse af udsagnet i mailen af 13. september 2017 om, at "Sherin Khankan har i 2011 forsvaret piskeslagsstraffen for utroskab". Højesteret tiltrådte herefter, at Naser Khader ud fra beskyttelseshensynene i grundlovsbestemmelsen heller ikke kunne drages til ansvar for dette

Facebookopslag. Naser Khaders Facebookopslag af 1. december 2017 havde derimod ikke en sådan sammenhæng med mailen af 13. september 2017, at grundloven var til hinder for, at han blev draget til ansvar for dets indhold.

Sagen drejede sig herefter om følgende udsagn i Naser Khaders Facebookopslag af 1. december 2017: "... [Sherin Khankans] islamistiske generalieblad ...", "... Khankans fortid som radikal islamist ..." og "... Khankans sorte islamistiske fortid ...". Ved fastlæggelse af forståelsen af disse udsagn måtte der lægges vægt på, hvordan en almindelig læser ville opfatte dem ud fra deres indhold og kontekst.

Der forelå ikke nogen fast og entydig definition af udtrykket "islamist", men Højesteret fandt, at en almindelig læser må antages at forbinde udtrykket med en person, der mener, at islam skal være fundamentet for samfundets indretning. Naser Khader havde herudover knyttet udtrykkene "radikal" og "sorte" til sin omtale af Sherin Khankan som islamist, og disse udtryk måtte naturligt forstås således, at Sherin Khankan havde bekendt sig til mere ekstreme former for islamisme. Under disse omstændigheder tiltrådte Højesteret, at der var tale om ærekrænkende sigtelser mod Sherin Khankan, jf. straffelovens § 267.

Naser Khaders udsagn havde i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions forstand karakter af værdidomme. Der kunne derfor ikke kræves sandhedsbevis for udsagnene, men der skulle dog foreligge et tilstrækkeligt faktisk grundlag til støtte for dem.

Ved vurderingen af, hvilke krav der kunne stilles til dette grundlag, måtte det indgå, at den foreliggende sag havde baggrund i spørgsmål om, hvorvidt Exitcirklen burde tildeles offentlig økonomisk støtte til sit arbejde med forebyggelse af æresrelaterede konflikter. Naser Khaders udsagn måtte således anses for fremsat som led i offentlig debat om et emne af væsentlig samfundsmæssig interesse, og Naser Khader havde som medlem af Folketinget desuden en særligt vidtgående ytringsfrihed om sådanne emner. Sherin Khankan måtte på sin side i vidt omfang tåle kritik i forbindelse med sit offentlige virke som bl.a. imam, forfatter og debattør. Disse forhold talte med betydelig vægt for at anse Naser Khaders udsagn for berettigede under hensyn til ytringsfriheden, og Højesteret fandt derfor, at der ikke kunne stilles store krav til det faktuelle grundlag.

Efter en samlet vurdering tiltrådte Højesteret herefter, at Naser Khader havde haft et tilstrækkeligt faktisk grundlag til støtte for sine udsagn. Højesteret lagde vægt på, at Sherin Khankans generelt holdte og til dels vekslende udsagn om forholdet mellem islam og politik havde kunnet efterlade en uklarhed om, hvilken nærmere rolle i samfundet islam efter hendes opfattelse burde spille og hvordan. Hertil kom, at Sherin Khankans udtalelser med forklaringer om det religiøse grundlag for piskeslagsstraf for utroskab havde kunnet efterlade en uklarhed om hendes egen holdning hertil. Og hendes udtalelser om Hizb-ut-Tahrir havde kunnet efterlade en uklarhed om hendes syn på Hizb-ut-Tahrirs rolle i det demokratiske danske samfund.

Højesteret kom herved til samme resultat som landsretten. Højesteret bemærkede samtidig, at der ikke heri lå nogen stillingtagen til Sherin Khankans virke og holdninger som direktør for Exitcirklen, men alene til, om Naser Khader ved sine ytringer havde pådraget sig ansvar efter straffeloven.

Overskridelse af fristerne i § 4, stk. 3, litra b, i Hovedaftalen mellem DA og LO ved sagsanlæg ved domstolene om godtgørelse for urimelig opsigelse

Sag BS-27911/2020-HJR Dom afsagt den 26. maj 2021

A blev i november 2015 opsagt fra sin stilling hos Via Biler. Han kontaktede sin fagforening, 3F, få dage efter opsigelsen og igen i april 2016, fordi han mente, at opsigelsen var urimelig. I august 2016 protesterede 3F mod opsigelsen og anmodede Via Biler om en lokal forhandling. Efter at der var

afholdt et møde den 30. august 2016 mellem 3F og Via Biler, oplyste 3F den 5. september 2016 til Via Biler, at opsigelsessagen ikke ville blive videreført fagretligt, og i en mail af 8. februar 2017 oplyste 3F til Via Biler, at man havde "lukket sagen ned".

Det var ubestridt, at A's ansættelsesforhold hos Via Biler var omfattet af Hovedaftalen, og at fristerne i Hovedaftalens § 4, stk. 3, litra b, var overskredet, da 3F anmodede om lokal forhandling, hvorfor sagen ikke kunne indbringes for Afskedigelsesnævnet af 3F.

Hovedspørgsmålene i sagen var, om A opfyldte betingelsen i arbejdsretslovens § 11, stk. 2, for at anlægge sag ved de almindelige domstole om tilkendelse af godtgørelse for urimelig opsigelse i henhold til Hovedaftalens § 4, stk. 3, og om overskridelsen af fristerne i § 4, stk. 3, litra b, havde betydning for hans mulighed for at få tilkendt sådan godtgørelse ved de almindelige domstole.

Højesteret udtalte, at 3F ikke med bindende virkning for A havde frafaldet kravet om godtgørelse for urimelig opsigelse, og at betingelserne i arbejdsretslovens § 11, stk. 2, var opfyldt. Der var derfor ikke grundlag for at afvise sagen som følge af manglende søgsmålskompetence for A.

A støttede sit krav på Hovedaftalens § 4, stk. 3, hvorfor det var et aftalebaseret – og ikke lovbasert – krav.

Højesteret udtalte, at hvis en opsagt medarbejder vil anfægte opsigelsen og kræve godtgørelse efter Hovedaftalen, indebærer § 4, stk. 3, litra b, at den pågældende har pligt til inden for en kort frist at anmode om lokal forhandling. Denne pligt til at gøre indsigelse gælder, uanset om kravet på godtgørelse for usaglig opsigelse efterfølgende forfølges fagretligt ved Afskedigelsesnævnet af den opsagte medarbejders faglige organisation, eller om kravet forfølges af den opsagte selv ved de almindelige domstole. Dette indebærer også, at betingelserne for at opnå godtgørelse efter Hovedaftalen på dette punkt er de samme for organiserede som for uorganiserede arbejdstagere.

Parterne var enige om, at fristoverskridelsen indebar, at sagen efter påstand herom ville være blevet afvist, hvis 3F havde forsøgt at indbringe sagen for Afskedigelsesnævnet.

Da A ikke havde overholdt fremgangsmåden i § 4, stk. 3, litra b, fandt Højesteret, at A heller ikke ved de almindelige domstole kunne kræve godtgørelse efter Hovedaftalen.

Via Biler blev herefter frifundet for påstanden om godtgørelse for urimelig afskedigelse.

Lejer gjorde via mail indsigelse mod udlejers opsigelse af lejemålet, hvilket ikke opfyldte almenlejelovens krav om skriftlighed

Sag 58/2020 Kendelse afsagt den 7. juni 2021

Efter en episode, hvor A's søn havde påkørt boligforeningens facade, ophævede Lejerbo ved brev af 6. august 2019 A's lejemål. Det fremgik af brevet, at lejemålet subsidiært blev opsagt. Ved mail af 3. september 2019 til Lejerbos advokat sendte en privat retshjælp på vegne af A brev af 31. august 2019, hvor hun gjorde indsigelse mod, at episoden skulle kunne medføre ophævelse eller opsigelse af lejemålet.

Højesteret udtalte, at en indsigelse sendt pr. mail ikke opfyldte kravet om skriftlighed i den dagældende almenlejelov. Det kunne ikke føre til et andet resultat, at Lejerbos advokat havde kvitteret for modtagelsen af A's mail, idet dette ikke i sig selv gav A føje til at gå ud fra, at Lejerbo havde accepteret indsigelsen som rettidig. A havde således ikke overholdt fristen for skriftlig indsigelse.

Højesteret fandt, at den konkrete indsigelse ikke var af en sådan karakter, at den kunne tages under påkendelse, selv om indsigelsesfristen var overskredet. A havde herefter fortabt retten til at få prøvet indsigelsen.

Ansvarsforsikringsselskabs erstatningspligt ved færdselsuheld omfattede ikke en psykisk lidelse hos E, der havde overværet uheldet

Sag BS-38951/2020-HJR Dom afsagt den 19. august 2021

E, der var buschauffør, satte den 16. april 2018 en 10-årig dreng af skolebussen over for drengens hjem. Drengen gik ud foran bussen for at komme over vejen og blev påkørt af en varebil. Kort efter blev han erklæret død. E så fra bussens førersæde ulykken ske og var bl.a. med til at yde drengen førstehjælp. Han pådrog sig som følge heraf en psykisk lidelse i form af posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD). Varebilen var ansvarsforsikret i Gefion Insurance A/S.

Højesteret udtalte, at E måtte anses for indirekte skadelidt, og at færdselslovens regler om erstatning og forsikring ikke indeholder særlige bestemmelser om erstatningspligtens omfang i sådanne tilfælde. Det måtte derfor afgøres efter almindelige erstatningsretlige regler, om E's lidelse var omfattet af forsikringsselskabets erstatningspligt.

E var ved ulykken ikke i fare for at blive påført fysisk skade, og han var ikke nærtstående i forhold til den 10-årige dreng. Uanset hændelsesforløbet og dets konsekvenser for E fandt Højesteret, at der heller ikke i øvrigt forelå omstændigheder, som kunne begrunde en fravigelse af udgangspunktet i dansk ret om, at der ikke tilkommer andre end den direkte skadelidte erstatning.

Forbud mod offentliggørelse af optagelser af en dement person foretaget med skjult kamera

Sag BS-35975/2020-HJR Kendelse afsagt den 28. september 2021

TV 2 havde foretaget optagelser med skjult kamera af en ældre, dement kvinde i hendes bolig i ca. 16 døgn. Optagelserne var foretaget efter aftale med kvindens pårørende, og dele af optagelserne skulle efterfølgende indgå i en tv-udsendelse. Optagelserne viste bl.a. kvinden i meget intime situationer i hendes bolig, og hendes identitet var ikke skjult.

Højesteret fandt, at de optagelser, som indgik i tv-udsendelsen, omhandlede spørgsmål af særdeles væsentlig samfundsmæssig interesse. Imidlertid var optagelserne af en sådan karakter, at videregivelsen af dem udgjorde grove krænkelse af kvindens ret til privatliv.

De pårørendes accept af videregivelsen kunne ikke føre til, at hensynet til at afdække de kritisable forhold på den demente kvindes plejehjem berettigede de grove krænkelse af hendes ret til privatliv. Derudover fandt Højesteret, at det måtte anses for at have været muligt at belyse de kritisable forhold, uden at bringe optagelser af kvinden, hvor hendes identitet ikke var skjult.

Ikke grundlag for dørlukning og udeladelse fra retslisten i sag om fortolkning af to aftaler indgået i forbindelse med skilsmisse

Sag BS-34549/2021-HJR Kendelse afsagt den 18. oktober 2021

I forbindelse med deres skilsmisse havde H og M indgået aftaler om bodeling og om forældremyndighed, bopæl og samvær med deres børn. Under landsrettens ankebehandling af en tvist om fortolkning og misligholdelse af de to aftaler, fremsatte H anmodning om dørlukning forud for hovedforhandlingen og uden afholdelse af retsmøde, samt anmodning om, at sagen blev undtaget fra offentliggørelse på retslisten.

Sagen var anlagt af M som en civil sag. H havde under sagens behandling nedlagt påstande, som kunne have været fremsat under en bodelingssag, som i skifteretten ville foregå for lukkede døre og udelades fra retslisten.

Højesteret fandt, at afgørelse om dørlukning under hovedforhandlingen ikke skulle træffes forud for hovedforhandlingen, og at H's anmodning om udeladelse af sagen fra retslisten ikke skulle tages til følge. Sagen var ikke anlagt som en familieretlig sag, omfattet af retsplejelovens kapitel 42, og det forhold, at en række af kravene i sagen isoleret set ville kunne behandles af skifteretten, men desuagtet var indtalt under denne sag, kunne ikke medføre dørlukning eller udeladelse fra retslisten.

Betingelserne for at anvende reglerne om dørlukning i familieretlige sager eller reglerne om dørlukning i skiftesager var ikke til stede i denne sag, og betingelserne for at undlade at medtage sagen på retslisterne var på denne baggrund heller ikke opfyldt.

Spørgsmålet om dørlukning i sagen måtte herefter afgøres efter de almindelige regler herom, og kunne derfor først træffes, efter at parterne og øvrige tilstedeværende personer ved et retsmøde har haft lejlighed til at udtale sig.

Okulation af roser mv. var en integreret del af planteskoles virksomhed, og vederlaget for arbejdet skulle derfor beskattes i Danmark

Sag BS-47703/2020-HJR Dom afsagt den 29. november 2021

X Planteskole fik i perioder i 2014 og 2015 udført arbejde af udenlandske kontraktparter. Arbejdet bestod i okulation, podning, tilbinding, voksning og nedklipping af roser og frugttræer.

Spørgsmålet for Højesteret var, om arbejdet udgjorde en integreret del af planteskolens virksomhed, sådan at der var tale om arbejdsudleje, der skulle beskattes i Danmark, eller om der var tale om entreprise, der ikke skulle beskattes i Danmark.

Højesteret slog fast, at der ved denne vurdering bl.a. skulle lægges vægt på arbejdets karakter og på, hvem der bar den væsentligste del af ansvaret og risikoen for det udførte arbejde.

Højesteret udtalte, at både arbejdets karakter og ansvars- og risikoforhold pegede i retning af, at der var tale om arbejdsudleje. Efter en samlet vurdering af omstændighederne ved arbejdets udførelse i øvrigt slog Højesteret fast, at det ikke var godtgjort, at det pågældende arbejde havde været tilstrækkeligt udskilt fra planteskolens virksomhed. Der forelå derfor arbejdsudleje, og X Planteskole skulle betale A-skat og AM-bidrag for de udenlandske arbejdstageres vederlag for arbejdet.

Psykisk udviklingshæmmet, som havde udleveret sine NemID-oplysninger til en ukendt person, hæftede ikke for lån

Sag 61/21 Kendelse afsagt den 17. november 2021

A overlod efter forespørgsel herom sine NemID-oplysninger (brugernavn, adgangskode og nøglekort) til en ukendt person, han havde skrevet med på Messenger. Efterfølgende blev der af en ukendt tredjemand optaget lån hos bl.a. Ekspres Bank ved brug af A's NemID-oplysninger. Efter de lægelige oplysninger er A udviklingshæmmet og har et mentalt niveau svarende til en 7-årig. Han er ikke under økonomisk værgemål, men han får bistand fra en kommunal hjemmevejleder.

Sagen for Højesteret angik, om A hæftede for lånet hos Ekspres Bank på aftaleretligt grundlag, eller om låneaftalen måtte anses som uforbindende for ham i medfør af værgemålslovens § 46.

Højesteret tiltrådte landsrettens vurdering af, at A ved udleveringen af sine NemID-oplysninger havde udvist en sådan grad af uagtsomhed, at han i forhold til Ekspres Bank som udgangspunkt hæftede for lånoptagelsen på aftaleretligt grundlag.

Efter værgemålslovens § 46, stk. 1, er en aftale ikke bindende, hvis det må antages, at den er indgået af en person, der på grund af sindssygdom, herunder svær demens, hæmmet psykisk udvikling, forbigående sindsforvirring eller en lignende tilstand, manglede evnen til at handle fornuftmæssigt.

Højesteret udtalte, at A på grund af hæmmet psykisk udvikling havde været ude af stand til at forstå de økonomiske konsekvenser af at udlevere sine NemID-oplysninger til en anden og konsekvenserne af at optage lån. Låneaftalen var derfor ikke bindende for A, jf. værgemålslovens § 46.

Højesteret havde udover de lægelige oplysninger lagt vægt på, at det af den kommunale hjemmevejleder var blevet forklaret, at A har svært ved at overskue, at alle hans penge ikke kan bruges på en gang. Hans økonomi var derfor tilrettelagt sådan, at han ikke selv kunne overføre penge, men fik overført lomme penge hver uge på et hævekort.

Person- og familieretlige sager

Plejemor beskikket som værge

Sag BS-33298/2020-HJR Kendelse afsagt den 7. januar 2021

B kom som 5-årig i pleje hos A. Da B fyldte 18 år, blev han sat under værgemål vedrørende personlige og økonomiske anliggender. Både B's plejemor, A, og B's biologiske mor, C, ansøgte om at blive værge for B. Byretten beskikkede imidlertid en udenforstående som værge, hvilket landsretten stadfæstede.

A ankede med påstand om, at hun blev beskikket som værge for B. For Højesteret tilkendegav C, at hun ønskede A udpeget som værge for B. Der blev desuden fremlagt bl.a. en udtalelse fra kommunen.

Højesteret udtalte, at det for personlige værgemål er mest naturligt, at værgen søges i kredsen blandt de nærmeste. Højesteret lagde til grund, at A havde haft og fortsat havde et godt samarbejde med såvel C, kommunen og B's uddannelsescenter. Uanset at der måtte være en risiko for eventuelle uoverensstemmelser mellem A og C i fremtiden, medførte det ikke, at A måtte anses for uegnet som værge, eller at det var nødvendigt at beskikke en udenforstående som værge.

A blev herefter beskikket som værge for B.

Bedst for 9-årig pige at have samvær med sin mor

Sag BS-24726/2020-HJR Dom afsagt den 5. januar 2021

Barnet B, der var født i 2011, boede hos sin far, der havde forældremyndigheden over hende. Sagen angik spørgsmålet om samvær for B med sin mor, M.

Efter forældreansvarslovens § 19, stk. 1, skal barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Bestemmelsen bygger på, at det som udgangspunkt er bedst for et barn at have kontakt til begge sine forældre, jf. herved lovens § 4. Spørgsmålet var, om der var grundlag for at fravige dette udgangspunkt i den

foreliggende sag og komme til den konklusion, at det ville være bedst for B, at hun ikke havde samvær med M.

Højesteret lagde til grund, at B siden 2013 med afbrydelser havde haft overvågede samvær med M. Samværerne forløb godt fra februar 2015 og indtil februar 2017, hvor M som følge af afslag på opholdstilladelse måtte udrejse af Danmark. Siden havde der kun været en sporadisk kontakt mellem mor og datter. Efter at de fysiske samvær blev genoptaget i foråret 2019, havde der været gennemført eller forsøgt gennemført fire samvær i foråret 2019 og et samvær i januar 2020. Ingen af disse samvær var forløbet godt for B.

Der forelå to børnesagkyndige vurderinger fra 2015 og 2019. Begge vurderinger talte entydigt for, at det ville være bedst for B – med passende støtte – at have samvær med M.

Højesteret fandt, at det ville være bedst for B, at hun havde samvær med M i nærmere bestemt omfang.

Kære af kendelse om tvangsfuldbyrdelse i familieretlig sag krævede ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse, og sagen blev derfor hjemvist til realitetsbehandling i landsretten

Sag BS-46450/2020-HJR Kendelse afsagt den 17. februar 2021

En far anmodede familieretten om tvangsfuldbyrdelse af samvær med sin datter. Anmodningen om tvangsfuldbyrdelse blev behandlet på et retsmøde, hvor der samtidig blev behandlet en familieretlig sag om samvær, hvor der var spørgsmål om suspension af samværet under behandlingen af sagen.

Familieretten afsagde i retsmødet kendelser i begge sager om henholdsvis ikke at suspendere samværet under sagen og om at fremme tvangsfuldbyrdelsessagen.

Moderen kærede familierettens afgørelse om tvangsfuldbyrdelse til landsretten. Landsretten afviste kæremålet under henvisning til, at afgørelsen om tvangsfuldbyrdelse var truffet i forbindelse med behandlingen af sagen om samvær, og at den efter sit indhold måtte sidestilles med afgørelsen om, at samværet ikke skulle suspenderes under behandlingen af sagen. Der var derfor ifølge landsretten tale om en afgørelse truffet under samværsagens forberedelse, som i medfør af retsplejelovens § 389 a ikke kunne kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Højesteret bemærkede, at appel af familierettens afgørelser om tvangsfuldbyrdelse sker efter reglerne om appel af fogedrettens afgørelser, og at § 389 a derfor ikke fandt anvendelse. Det forhold, at de to kendelser var truffet samtidig og i det væsentlige på grundlag af samme oplysninger, førte ikke til, at § 389 a fandt anvendelse på afgørelsen om tvangsfuldbyrdelse.

Højesteret hjemviste herefter sagen til realitetsbehandling i landsretten.

Ankestyrelsens afgørelse om frigivelse af et barn til adoption var gyldig og ikke i strid med EMRK

Sag BS-41118/2020-HJR Dom afsagt den 8. marts 2021

Barnet, B, blev kort efter fødslen anbragt i pleje hos en plejefamilie som følge af M's og F's manglende forældreevne. I forbindelse med anbringelsen havde M og F samvær med B, uden at dette ændrede på M's og F's forældreevne. Da B var ca. halvandet år, traf Ankestyrelsen afgørelse om frigivelse af barnet til adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 3. Efter at en egnet adoptivfamilie var fundet, blev B anbragt hos adoptivfamilien efter adoptionslovens § 32 a. M søgte samtidig om samvær med B efter forældreansvarslovens § 20 a. Under sagen for Højesteret blev det oplyst, at der efter 13 måneder endnu ikke var truffet afgørelse om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a.

Sagen for Højesteret angik, om betingelserne for adoption uden samtykke var opfyldt, herunder om afgørelsen og den efterfølgende placering af barnet hos adoptivfamilien efter adoptionslovens § 32 a var i strid med Menneskerettighedskonventionen.

Højesteret fandt, at forældrene med en høj grad af sandsynlighed varigt ville være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoptionen var bedst for barnet under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst.

Om adoptionslovens § 32 a fandt Højesteret, at bestemmelsen ikke medførte begrænsninger af muligheden for ved en efterfølgende domstolsprøvelse at ophæve en afgørelse om adoption, hvis betingelserne for afgørelsen ikke var opfyldt. Bestemmelsen var dermed i overensstemmelse med artikel 8 og rejste ikke i øvrigt spørgsmål i forhold til konventionens artikel 6. Højesteret bemærkede også, at adoptionslovens § 32 a efter forarbejderne var begrundet i behovet for at skabe en tryk og stabil opvækst for børn, der adopteres uden samtykke, og undgå, at disse børn bliver fastholdt i en u hensigtsmæssig venteposition under domstolsbehandlingen af adoptionsager.

Højesteret bemærkede herudover, at det i almindelighed må kræves, at en afgørelse om fremtidigt samvær efter forældreansvarslovens § 20 a træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt, og at dette efter praksis kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om en adoption er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Højesteret fandt imidlertid, at hensynet til barnet indebar, at det ikke kunne føre til ophævelse af adoptionen, at der endnu ikke var truffet afgørelse efter forældreansvarslovens § 20 a om spørgsmålet om samvær.

Ankestyrelsens afgørelse om frigivelse af et barn til adoption var gyldig og ikke i strid med Menneskerettighedskonventionen

Sag BS-4139/2021-HJR Dom afsagt den 23. august 2021

Barnet, B, blev kort efter fødslen anbragt i pleje hos en plejefamilie som følge af M's og F's manglende forældreevne. I forbindelse med anbringelsen havde M og F samvær med B, uden at dette ændrede væsentligt på M's og F's forældreevne. Da B var ca. halvandet år, traf Ankestyrelsen afgørelse om frigivelse af barnet til adoption uden samtykke. Efter at en egnet adoptivfamilie var fundet, blev B i februar 2020 anbragt hos adoptivfamilien. M og F søgte i forlængelse heraf om samvær med B. Der blev i juni 2021 truffet afgørelse om samvær.

Sagen for Højesteret angik, om betingelserne for adoption uden samtykke var opfyldt, herunder om afgørelsen og den efterfølgende placering af barnet hos adoptivfamilien var i strid med Menneskerettighedskonventionen.

Højesteret fandt, at forældrene med en høj grad af sandsynlighed varigt ville være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoptionen var bedst for barnet under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst.

Højesteret fandt endvidere, at der forelå sådanne helt særlige omstændigheder og tungtvejende hensyn til barnets bedste, at adoption uden samtykke som udgangspunkt var forenelig med Menneskerettighedskonventionen. Højesteret bemærkede i den forbindelse, at det ved Højesterets dom af 8. marts 2021 (UfR 2021.2400) var fastslået, at adoptionslovens § 32 a om midlertidig placering af barnet hos de godkendte adoptanter var i overensstemmelse med konventionens artikel 8 og ikke rejste spørgsmål i forhold til artikel 6.

Højesteret udtalte herefter, at det følger af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at spørgsmålet om kontakt mellem barnet og dets oprindelige slægt efter adoptionen kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om en adoption er forenelig med

Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Det må på den baggrund i almindelighed kræves, at afgørelsen af, om der efter adoptionen skal være samvær eller anden kontakt mellem de biologiske forældre og barnet, træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt. Afgørelsen om samvær eller anden kontakt efter adoptionen blev i den foreliggende sag ikke truffet i nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen. Efter sagens omstændigheder i øvrigt fandt Højesteret imidlertid, at hensynet til barnet indebar, at dette ikke kunne føre til ophævelse af adoptionen. Det kunne heller ikke føre til ophævelse af adoptionen, at det ved afgørelsen om samvær blev vurderet, at det for tiden ikke ville være til barnets bedste at genetablere kontakt mellem de biologiske forældre og barnet henset til barnets behov for ro til at styrke tilknytningen til sin adoptivfamilie og vænne sig til at blive passet uden for hjemmet. Højesteret bemærkede i den forbindelse, at de biologiske forældre senere på ny vil kunne ansøge om fastsættelse af samvær eller anden kontakt med barnet.

En mor skulle fortsat være bopælsforælder for sit barn, og hun kunne tage bopæl med barnet i Sverige

Sag BS-22698/2021-HJR Dom afsagt den 15. september 2021

M og F, der sammen havde barnet B, aftalte efter deres samlivsophævelse, at B skulle have bopæl hos M. Senere ønskede M at flytte til Sverige med B, hvilket F ikke ville give sit samtykke til. M indbragte derfor spørgsmålet om flytning til Sverige med B for Familieretshuset og senere domstolene, hvor familieretten gav M tilladelse til at flytte til Sverige med B.

F ankede familierettens afgørelse til landsretten. M havde ikke nedlagt en subsidær påstand om, at hun ville have bopæl med B i Danmark, og F havde ikke nedlagt påstand om, at han ville være bopælsforælder. På baggrund af disse forhold fandt landsretten, at der ikke var hjemmel i forældreansvarslovens § 17 til at nægte M at tage bopæl med B i Sverige.

Højesteret fandt, at forældreansvarslovens § 17 også omfatter tilfælde, hvor forældrenes uenighed kun angår, om bopælsforælderen kan flytte til et andet land med barnet. I sådanne situationer skal retten derfor ud fra hensynet til barnets bedste afgøre, om barnet kan flytte med bopælsforælderen til et andet land. Højesteret fandt i den konkrete situation, at det var bedst for B at have bopæl hos M, og at B kunne have bopæl hos hende i Sverige.

Straffesager

Politiets opsætning af videoovervågning i en privatejet parkeringskælder med offentlig adgang døgnet rundt krævede ikke rettens godkendelse

Sag 69/2020 Kendelse afsagt den 7. januar 2021

Sagen angik, om politiets opsætning af videoovervågning i en parkeringskælder var et indgreb, der krævede rettens godkendelse.

Efter reglerne er rettens godkendelse ikke påkrævet, hvis videoovervågning er rettet mod personer, der befinder sig på et frit tilgængeligt sted.

Den pågældende parkeringskælder var drevet af en privat parkeringsvirksomhed. Der var offentlig adgang til parkeringskælderen døgnet rundt, og alle kunne mod betaling parkere i den. Parkeringskælderen var ikke aflåst, men var forsynet med en port, som åbner, når et køretøj kører hen mod porten. Det krævede ikke nøgle, nøglekort, chip eller lignende at få adgang, og parkeringskælderen var ikke tilknyttet et storcenter, butikker eller lignende.

Højesteret fandt, at en parkeringskælder, hvortil offentligheden har adgang hele døgnet, er et frit tilgængeligt sted. Det gælder, uanset at parkeringskælderens er privatejet, og at parkering sker mod betaling. Politiets opsætning af overvågning krævede herefter ikke rettens godkendelse.

Ikke-vestlige migranter og asylansøgere er ikke en persongruppe omfattet af straffelovens § 266 b

Sag 100/2020 Dom afsagt den 20. januar 2021

T1, T2 og T3 havde på gaden uddelt spraydåser, der var påført ordet "Asylspray" og tekster om bl.a. migranter og asylansøgere, samt flyers med tekst om samme emne.

For Højesteret angik sagen, om de tiltalte ved disse ytringer havde overtrådt straffelovens § 266 b.

Højesteret tiltrådte, at ytringerne var udtryk for forhånelser eller nedværdigelser af den gruppe af personer, som ytringerne angik, og at ytringerne var fremsat offentligt.

Det afgørende var herefter, om den pågældende persongruppe var blevet forhånet eller nedværdiget på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Højesterets flertal udtalte, at persongruppen "ikke-vestlige migranter" og "asylansøgere", som ytringerne angik, ikke var afgrænset ved en bestemt race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, tro eller seksuel orientering, og at ytringerne ikke var rettet mod de pågældende på grund af gruppens race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Ytringerne var derfor efter flertallets opfattelse ikke strafbare efter straffelovens § 266 b, og de tiltalte blev frifundet.

Der var ikke hjemmel til at fremme en straffesag uden tiltaltes tilstedeværelse, og sagen blev derfor hjemvist til fornyet behandling i landsretten

Sag 54/2020 Dom afsagt den 15. januar 2020

T blev ved Grønlands Landsret dømt for bl.a. voldtægt. Under sagen havde landsretten besluttet, at sagen skulle fremmes uden T's tilstedeværelse. T var som følge af indlæggelse på psykiatrisk hospital ude af stand til at møde i retten i en periode på mindst 3 måneder.

Højesteret fastslog, at der ikke var hjemmel i den grønlandske retsplejelov til at fremme sagen uden T's tilstedeværelse, medmindre der forelå ganske særlige omstændigheder. Sådanne ganske særlige omstændigheder var ikke til stede i sagen, og sagen burde derfor ikke have været fremmet uden T's tilstedeværelse.

Højesteret hjemviste derfor sagen til fornyet behandling i Grønlands Landsret.

Forsvarerne for fire tiltalte skulle gives aktindsigt i underliggende materiale til rapporter, som politiet havde udarbejdet om de tiltaltes bandetilknytning

Sag 57/2020 Kendelse afsagt den 15. januar 2021

T1-T4 var tiltalt for vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1. Anklagemyndigheden havde derudover nedlagt påstand om, at straffen skulle udmåles efter straffelovens § 81 a, fordi volden havde baggrund i en verserende voldelig konflikt mellem to bandegrupperinger.

Til brug for rettens vurdering af de tiltaltes bandetilknytning havde politiet udarbejdet en række rapporter, som anklagemyndigheden ønskede at fremlægge i retten. Rapporterne var bl.a. baseret på henvisninger til en række episoder, som efter politiets opfattelse havde tilknytning til den pågældende bande.

De tiltaltes forsvarere anmodede om aktindsigt i det underliggende materiale til rapporterne med henvisning til, at materialet var af betydning for sagen og de tiltaltes mulighed for at tilrettelægge et effektivt forsvar. Anklagemyndigheden mente ikke, at materialet var omfattet af forsvarernes adgang til aktindsigt.

Højesteret fastslog, at det følger af retspraksis, at forsvareres adgang til aktindsigt omfatter alt materiale, som ikke kan udelukkes at have betydning for sagen, hvad enten materialet har betydning for skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen. Da forsvarerne havde en berettiget interesse i at gøre sig bekendt med det underliggende materiale, og da det ikke kunne udelukkes, at materialet kunne have betydning for sagen og de tiltaltes mulighed for at tilrettelægge et effektivt forsvar, skulle forsvarerne gives aktindsigt i det underliggende materiale.

Råb om corona og host mod to politibetjente var trussel om vold efter straffelovens § 119, stk. 1

Sag 68/2020 Dom afsagt den 18. februar 2021

T råbte "corona" i forbindelse med, at han på ca. en halv meters afstand flere gange hostede mod to politibetjente i ansigt og på overkrop. T var ikke smittet med coronavirus.

T gjorde gældende, at hans handling ikke var vold efter straffelovens § 119, stk. 1, der angår vold eller trussel om vold mod personer i offentlig tjeneste, da denne bestemmelse ikke omfatter legemsangreb som anført i straffelovens § 244, stk. 1, 2. led. T gjorde desuden gældende, at lovgivningsmagten ikke havde haft til hensigt, at forsætlig smitteoverførsel skulle være strafbar i tilfælde, hvor der ikke samtidig er begået andre overtrædelser af straffelovens regler om angreb på liv og legeme.

Højesteret udtalte, at straffelovens § 119, stk. 1, omfatter både vold og anden form for legemsangreb som nævnt i straffelovens § 244, stk. 1, 2. led, og at sidstnævnte bestemmelse omfatter smitte med coronavirus. Højesteret fremhævede i den forbindelse, at kun forsætlig overtrædelse af § 244 er strafbar, og at bestemmelsen i øvrigt må forstås med forbehold for princippet om såkaldt materiel atypicitet. Almindelige tilfælde af smitte med coronavirus på f.eks. arbejdspladser eller i sociale sammenhænge er ikke strafbare efter bestemmelsen.

T's handling var således en trussel om vold mod to politibetjente og dermed en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1.

T havde desuden tilstået at være flygtet fra politiet og dermed overtrådt straffelovens § 124, stk. 1.

Højesteret henviste til strafskærpelser fra 2019 for begge bestemmelser og fastsatte straffen til 4 måneders fængsel.

Meldepligt var ikke i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Sag 105/2020 Dom afsagt den 22. marts 2021

Sagen for Højesteret angik, om en udlænding, T, kunne straffes for i 165 tilfælde at have overtrådt en pålagt meldepligt i perioden fra den 1. august 2018 til den 19. august 2019.

T var ved dom i 2005 blevet straffet med fængsel i 7 år for grov, personfarlig kriminalitet og udvist af Danmark med indrejseforbud for bestandig. Udlændingemyndighederne traf i 2007 afgørelse om, at T ikke kunne tvangsudsendes til sit hjemland. I forbindelse med den efterfølgende prøveløsladelse i 2008 blev han pålagt opholds- og meldepligt først på Center Sandholm. Siden blev opholds- og meldepligten ændret flere gange, og i 2017 blev opholdsplichten ophævet. Senest blev han fra 1.

august 2018 pålagt at melde sig mandag, onsdag og fredag mellem kl. 10 og kl. 17 hos Københavns Politi på Hovedbanegården.

Højesteret udtalte, at meldepligt for en person på tålt ophold er et vilkår, der er knyttet til, at vedkommende opholder sig her i landet, selv om der er sket udvisning. T var pålagt at melde sig tre gange om ugen på politistationen på Københavns Hovedbanegård, der lå få kilometer fra hans opholdssted hos ægtefællen og deres to børn. Højesteret fandt, at den pålagte meldepligt ikke udgjorde et uproportionalt indgreb i hans ret til privatliv eller familieliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8 eller – for så vidt angår perioden indtil den 1. maj 2019 – den ret til bevægelsesfrihed efter artikel 2 i Tillægsprotokol 4, som udlændingelovens dagældende forarbejder forudsatte indtil da, at personer på tålt ophold i Danmark var omfattet af.

T var tidligere tildelt advarsler for ikke at efterkomme pålæg om meldepligt, senest i januar 2018. Højesteret fandt, at den nævnte advarsel skulle tillægges gentagelsesvirkning, og at sagen efter anklagemyndighedens tilkendegivelse alene skulle bedømmes som et andengangstilfælde ved strafudmålingen. Højesteret forhøjede herefter straffen til fængsel i 7 måneder. Højesteret tiltrådte derudover, at T, som følge af overtrædelsen af meldepligten, var udvist med et indrejseforbud i 6 år.

Overtrædelser af EU-transportforordningen ved dyretransport fra Danmark til Italien kunne påkendes i Danmark

Sag 88/2020 Dom afsagt den 11. marts 2021

T var en virksomhed med hjemsted i Tyskland. En chauffør hos T påbegyndte og gennemførte en dyretransport fra Danmark til Italien med en for dyrene uafbrudt transporttid på over de tilladte 24 timer ifølge EU-transportforordningen. Som arbejdsgiver var T objektivt ansvarlig for denne lovovertrædelse.

Spørgsmålet for Højesteret var, om der var dansk straffemyndighed for de to af sagens forhold, der angik overtrædelser af EU-transportforordningen.

Højesteret udtalte, at straffelovens § 9, stk. 4, må forstås således, at det, der er begået i den danske stat, i sig selv skal være strafbart efter dansk ret, således at gerningsmanden ikke udelukkende realiserer et strafbart gerningsindhold i udlandet. Der var herefter ikke dansk straffemyndighed efter denne bestemmelse.

Højesteret udtalte endvidere, at de forpligtelser efter EU-transportforordningen, der var overtrådt i sagen, måtte anses for at være omfattet af straffelovens § 8, nr. 3. Henset til at der var tale om overtrædelser af EU-regler begået af en virksomhed med hjemsted i EU i forbindelse med dyretransport, der til dels havde fundet sted i Danmark, var kravet i bestemmelsens forarbejder om, at gerningsmanden har eller har haft en vis tilknytning til Danmark, opfyldt for T. Der var derfor dansk straffemyndighed efter denne bestemmelse.

Oplysninger om indsattes forhold under indsættelsen og om verserende sag tillagt vægt ved tilrådelighedsvurderingen

Sag BS-41003/2020-HJR Kendelse afsagt den 13. april 2021

Efter straffeloven er det bl.a. en betingelse for, at en dømt kan blive prøveløsladt efter at have udstået to tredjedele af straffetiden, at den dømtes forhold ikke gør prøveløsladelsen utilrådelig. Sagen angik, om A's forhold gjorde det utilrådeligt at prøveløslade ham, da Direktoratet for Kriminalforsorgen traf afgørelse herom den 20. december 2019.

Højesteret tiltrådte efter en samlet vurdering, at det var utilrådeligt at prøveløslade A. Højesteret lagde herved navnlig vægt på, at A, der afsonede en straf på 3 år og 6 måneders fængsel for grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191, under en uledsaget udgang blev sigtet og efterfølgende tiltalt og i byretten dømt efter samme bestemmelse med fængsel i 1 år og 3 måneder. De øvrige oplysninger om A's forhold kunne efter Højesterets opfattelse ikke føre til en anden vurdering. Heller ikke det anførte om forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention kunne føre til et andet resultat.

Politiassistent idømt bødestraf for utilsigtet at have afgivet et skud under en øvelse, fordi han havde glemt at sikre sin tjenestepistol

Sag 73/2020 Dom afsagt den 25. marts 2021

T, der var politiassistent, havde inden sin ankomst til en øvelse været i tjeneste og havde derfor sin skarpladte pistol med en patron i kammeret på sig. Han glemte i forbindelse med ankomsten at sætte en rød sikkerhedspind i pistolen for at sikre, at den ikke kunne afgive skud. I et øvelseslokale, hvor der befandt sig fem kolleger, foretog T herefter en såkaldt aftrækningsøvelse, hvorved han trak pistolen op af hylsteret, rettede den mod en murstensvæg og trykkede på aftrækkeren. Han afgav herved utilsigtet et skud.

Højesteret fandt, at forholdet var strafbart og lagde i den forbindelse vægt på, at T var klar over, at tjenestepistolen under øvelse skulle monteres med en rød sikkerhedspind, og at T bevidst trykkede på aftrækkeren uden forinden at have sikret sig, at der var sat en sådan rød sikkerhedspind i. Højesteret lagde derudover vægt på, at aftrækningsøvelsen blev udført i et lokale, der ikke var særligt indrettet til skydning, i en situation, hvor der var andre til stede i lokalet.

Kast med begrænset mængde rent vand mod kroppen var ikke vold

Sag 14/2021 Dom afsagt den 5. maj 2021

T havde kastet vand fra sin vandflaske mod to togrevisorer, som blev ramt på overkroppen.

Hovedspørgsmålet for Højesteret var, om handlingen var vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, eller om det var at anse som en ringeagtsytring omfattet af straffelovens § 121.

Højesteret udtalte, at det må bero på en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder, om det at kaste, sprøjte mv. vand på en person i offentlig tjeneste eller hverv indebærer et legemsangreb, der er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1. I vurderingen må efter Højesterets opfattelse bl.a. indgå mængden af vand, som forurettede rammes af, hvor det rammer, og om der er tale om rent vand.

Efter den begrænsede mængde rent vand, der kun ramte togrevisorerne på kroppen, kunne T's handling ikke anses for et legemsangreb omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Handlingen blev henført under straffelovens § 121, som en ulovlig ringeagtsytring mod personer i offentlig tjeneste eller hverv.

Sagen omfattede to øvrige forhold med overtrædelser af straffelovens § 121, og da T havde en reststraf på 32 dages fængsel samt flere forstraffe vedrørende ligesåret kriminalitet fastsatte Højesteret straffen til 40 dages fængsel.

Anklageskriftet gav T tilstrækkelig mulighed for at tilrettelægge sit forsvar, og der var ikke tilstrækkeligt grundlag for at nedsætte straffen

Sag 120/2020 Dom afsagt den 3. juni 2021

Sagen angik, om anklageskriftets beskrivelse af et forhold vedrørende handel med narkotika levede op til kravene i retsplejeloven. Herudover angik sagen spørgsmål om strafudmåling.

Det fremgik af anklageskriftet bl.a., at forholdet var begået over en periode på ca. 2 år, at det var begået fra bl.a. to nærmere angivne adresser, og at det var begået ved bestillinger over flere gange via "Det mørke net" mod betaling med bitcoins for ca. 360.000 kr. Det fremgik også, at der var tale om ca. 27 kg euforiserende stoffer, i hovedsagen amfetamin samt tillige ecstasy piller, MDMA, heroin og ketamin. Det var således med hensyn til stoffernes mængde og art dette forhold, anklagemyndigheden havde skullet bevise.

Højesteret tiltrådte, at beskrivelsen af forholdet levede op til kravene i retsplejeloven, og at T således havde haft tilstrækkelig mulighed for at tilrettelægge sit forsvar. Der var ikke grundlag for at lægge vægt på, at T under hovedforhandlingen i byretten erkendte sig skyldig i en række af sagens øvrige forhold.

Højesteret fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at nedsætte straffen.

Videoafhøringer af to børn kunne afspilles under hovedforhandlingen i straffesagen mod deres forældre

Sag 5/2021 Kendelse afsagt den 27. maj 2021

T1 og T2 var blevet tiltalt for voldelige overgreb og trusler mod deres to døtre og to sønner. Både forældrene og børnene var afghanske statsborgere. De to døtre havde afgivet forklaring til politiet, og den var blevet videooptaget (videoafhøring). Forældrenes forsvarere og døtrenes bistandsadvokat protesterede under hovedforhandlingen i byretten mod, at det blev tilladt anklageren at afspille videoafhøringerne af døtrene.

Som deres forældres nærmeste ville døtrene ikke have haft pligt til at udtale sig som vidner i retten. Om videoafhøringerne af dem kunne afspilles, afhang derfor af, om betingelserne for at pålægge dem at afgive forklaring som vidner ville have været opfyldt. Et sådant vidnepålæg kan ikke gives, hvis forklaringen må antages at ville udsætte vidnet for tab af velfærd, jf. retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 1, og stk. 3.

Forsvarerne og bistandsadvokaten argumenterede for, at det måtte antages, at døtrene ville blive udsat for tab af velfærd, hvis videoafhøringerne blev afspillet. De henviste i den forbindelse til, at døtrenes far ville kunne blive udvist, hvis han fandtes skyldig, og at døtrene i så fald risikerede at blive udvist sammen med ham. Byretten tillod afspilning af videoafhøringerne.

For Højesteret handlede sagen bl.a. om, hvorvidt bestemmelsen i § 171, stk. 2, nr. 1, om tab af velfærd var til hinder for afspilning af videoafhøringerne under hovedforhandlingen. Højesteret udtalte, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at antage, at afspilning af videoafhøringerne vil medføre tab af velfærd for døtrene. Der blev herved lagt vægt på, at såfremt faren måtte blive fundet skyldig og udvist, og udlændingemyndighederne i forlængelse heraf skulle tage stilling til, om døtrene fortsat skal have opholdstilladelse, vil udlændingemyndighederne i den forbindelse være forpligtet til at lægge vægt på Danmarks internationale forpligtelser og døtrenes personlige forhold, herunder at deres forældre i så fald ville være fundet skyldige i alvorlige overgreb mod dem.

Videoafhøringerne af døtrene kunne derfor afspilles under hovedforhandlingen i straffesagen mod forældrene.

To tiltalte idømt fængsel på livstid for drab og drabsforsøg som led i en verserende bandekonflikt

Sag 103/2020 Dom afsagt den 24. juni 2021

T1 og T2 var fundet skyldige i drab og drabsforsøg begået i forening under anvendelse af en halvautomatisk pistol på et offentligt sted. For Højesteret angik sagen straffens udmåling.

Drab straffes efter praksis med fængsel i 12 år, når der ikke foreligger særlige omstændigheder, der kan bevirke nedsættelse eller forhøjelse af straffen. Højesteret bemærkede, at der ved straffastsættelsen i den foreliggende sag skulle tages hensyn til, at de tiltalte havde begået både et drab og et drabsforsøg, og at drabet og drabsforsøget blev begået med en halvautomatisk pistol på et offentligt sted.

Da forholdene blev begået som led i en verserende bandekonflikt, skulle straffen forhøjes efter straffelovens § 81 a. I forarbejderne til bestemmelsen er det forudsat, at der i tilfælde, hvor domstolene normalt ville udmåle en straf på mere end 10 års fængsel, f.eks. i en drabssag, som udgangspunkt skal fastsættes en straf af fængsel på livstid.

Højesteret tiltrådte, at T1 og T2 skulle straffes med fængsel på livstid, og at T2's unge alder og det forhold, at han ikke tidligere var straffet af betydning for sagen, efter forholdenes karakter og grovhed ikke kunne føre til, at der blev fastsat en tidsbestemt straf.

Kast med ikke uvæsentlig mængde vand, som ramte fængselsbetjent i ansigtet, var vold

Sag 117/2020 Dom afsagt mandag den 21. juni 2021

T havde kastet indholdet af et plastikkrus med vand over skulderen, således at vandet ramte en fængselsbetjent, der blev våd i ansigtet og på skjorten. Den ikke uvæsentlige mængde vand blev efter landsrettens bevisresultat kastet med en vis kraft.

Hovedspørgsmålet for Højesteret var, om handlingen var vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Højesteret udtalte i dom af 5. maj 2021 i sag 14/2021, at det må bero på en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder, om det at kaste, sprøjte mv. vand på en person i offentlig tjeneste eller hverv indebærer et legemsangreb, der er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1. I vurderingen må bl.a. indgå mængden af vand, som forurettede rammes af, hvor det rammer, og om der er tale om rent vand. I den pågældende sag henførte Højesteret forholdet under straffelovens § 121 om ringeagtstyringer og lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at vandet ramte på kroppen og ikke i ansigtet.

Efter landsrettens bevisresultat i den foreliggende sag fandt Højesteret, at T's handling måtte anses for et legemsangreb omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Højesteret fandt ikke anledning til at skærpe straffen.

Ikke grundlag for at rejse tvivl om dommers fuldstændige upartiskhed. De erstatningsøgende havde ikke krav på erstatning på grund af egen skyld

Sag 51/2020 Dom afsagt den 15. juni 2021

I 2016 blev de erstatningsøgende tiltalt for at have forsøgt at lokalisere og sætte sig i besiddelse af 310 kg kokain fra en container i Fredericia Havn og udføre kokainen fra Danmark. Ved Retten i Koldings dom af 22. december 2016 blev de frifundet. De havde alle i en periode forud for dommen været varetægtsfængslet og krævede som følge heraf erstatning.

Ved landsrettens dom blev anklagemyndigheden frifundet for påstandene om erstatning. Sagen angik for Højesteret, om én af landsdommerne i den forbindelse var inhabil, således at dommen skulle ophæves, og sagen hjemvises til ny behandling i landsretten. Hvis dette ikke var tilfældet, angik sagen endvidere, om der var grundlag for at tilkende erstatning for frihedsberøvelsen.

På tidspunktet for Rigsadvokatens afgørelser om nægtelse af erstatning i de foreliggende sager var den pågældende landsdommer statsadvokat hos Rigsadvokaten. Det var oplyst, at han ikke deltog i behandlingen af sagerne, og at sagerne henhørte under og blev behandlet af en anden afdeling hos Rigsadvokaten end den, som han var chef for. Det måtte herefter lægges til grund, at den pågældende landsdommer heller ikke havde haft overordnet ansvar for sagerne, herunder med kompetence til at gribe ind i behandlingen af dem eller på anden måde påvirke deres udfald. Højesteret tiltrådte herefter, at landsdommeren ikke var inhabil i sagen.

Højesteret tiltrådte endvidere, at de erstatningssøgende forud for strafforfølgningen havde udvist en så mistankepådragende adfærd, at de måtte påregne risiko for bl.a. langvarig varetægtsfængsling som sket. Højesteret tiltrådte herefter, at der forelå en sådan grad af egen skyld, at de erstatningssøgende ikke havde krav på erstatning.

Ikke tilladt at foretage aflytning af en mistænkt overalt i Danmark, hvor den mistænkte måtte befinde sig

Sag 23/2021 Kendelse afsagt den 13. juli 2021

I forbindelse med en efterforskning ønskede anklagemyndigheden rettens tilladelse til at foretage aflytning af samtaler eller udtalelser, der foregik de steder i Danmark, hvor en mistænkt måtte befinde sig.

Det følger af retsplejelovens § 783, stk. 1, at indgreb i meddelelshemmeligheden sker efter rettens kendelse, og at der i kendelsen skal anføres de telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår.

Højesteret udtalte, at hvis det blev tilladt politiet at foretage aflytning på lokaliteter og områder i Danmark, hvor en mistænkt befinder sig, uden yderligere specifikation, ville det være overladt til politiet selv at vurdere, om betingelserne for at foretage aflytning er til stede i en given situation. Tilsvarende ville gælde for en tilladelse til at foretage aflytning på lokaliteter og områder, hvor offentligheden har almindelig adgang, eller en tilladelse til at foretage anden aflytning på lokaliteter og områder i det fri. Det tilkommer efter retsplejelovens § 783 retten – og ikke politiet – at tage stilling til, om betingelserne for at foretage et indgreb i meddelelshemmeligheden er til stede.

Højesteret fandt derfor, at specifikationskravet i retsplejelovens § 783, stk. 1, ikke var opfyldt.

Loyal to Familia opløst, da der som almindeligt led i foreningens virksomhed var begået omfattende og alvorlig kriminalitet

Sag 123/2020 Dom afsagt den 1. september 2021

Den 28. juni 2018 tiltrådte justitsministeren efter indstilling fra Rigsadvokaten, at der i medfør af grundlovens § 78 indledes en sag ved domstolene til opløsning af Loyal to Familia. Den 4. september 2018 traf Københavns Politi afgørelse om foreløbigt at forbyde Loyal to Familia.

Hovedspørgsmålet for Højesteret var, om Loyal to Familia var en forening, der kunne opløses efter grundloven, herunder om det foreløbige forbud skulle anerkendes som lovligt.

Højesteret fandt, at Loyal to Familia måtte anses for at være en forening. På baggrund af landsrettens bevisresultat fandt Højesteret endvidere, at det kunne lægges til grund, at der som almindeligt led i Loyal to Familias virksomhed var begået omfattende og alvorlig kriminalitet. Højesteret tiltrådte herefter, at foreningen havde et ulovligt øjemed som nævnt i grundlovens § 78, stk. 1, og derfor kunne opløses efter denne bestemmelse. Landsretten var kommet til samme resultat.

Højesteret bemærkede, at der ikke var grundlag for at antage, at den kriminalitet, som Loyal to Familia havde stået for, var sket med det sigte at påvirke "anderledes tænkende" som nævnt i grundlovens § 78, stk. 2. Højesteret fandt derfor i modsætning til landsretten, at Loyal to Familia ikke kunne opløses efter denne bestemmelse.

Loyal to Familia blev herefter opløst med henvisning til grundlovens § 78, stk. 1, ligesom det foreløbige forbud blev anerkendt som lovligt efter denne bestemmelse.

Indkøb af kameraer med henblik på viderelevering til Islamisk Stat var medvirken til terror

Sag 16/2021 Dom afsagt den 10. september 2021

T1 var fundet skyldig i forsøg på medvirken til terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 2, ved at have købt seks termiske kameraer med henblik på viderelevering til Islamisk Stat (IS) med forsæt til, at kameraerne af IS ville blive anvendt på droner i forbindelse med angreb eller forberedelse af sådanne angreb, der havde til formål at dræbe eller udøve grov vold som led i IS' terrorhandlinger, hvilket kunne tilføje Syrien og Irak alvorlig skade.

Derudover var T1, T2 og T3 fundet skyldige i medvirken til terrorisme efter straffelovens § 114 e ved – med viden om, at IS var en terrororganisation, der begik handlinger som nævnt i straffelovens § 114 – i en række tilfælde at have fremmet virksomheden for IS i Syrien ved indkøb af dronekomponenter mv., som skulle videreleveres til IS med henblik på anvendelse i IS' droneprogram.

For Højesteret angik sagen strafudmålingen for alle tre tiltalte. Det var i den forbindelse et spørgsmål, om T1 efter landsrettens bevisresultat med rette var dømt for medvirken til forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 2, eller om dette forhold i stedet skulle henføres under den særlige medvirkensregel i straffelovens § 114 e.

Højesteret udtalte, at det var straffelovens almindelige medvirkensbegreb, der skulle anvendes ved vurderingen af, om et forhold skulle henføres under straffelovens § 114.

Højesteret fandt, at T1's forsæt til at medvirke til terrorhandlinger efter landsrettens bevisresultat var tilstrækkeligt konkretiseret, og at det i den forbindelse ikke kunne kræves, at han havde mere præcis viden om, hvorledes terrorhandlingerne skulle udføres. Han var derfor med rette dømt for medvirken til forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 2.

Efter forholdenes alvorlige karakter fandt Højesteret efter en samlet vurdering, at straffen for T1 skulle forhøjes til fængsel i 10 år. Højesteret stadfæstede bestemmelsen om udvisning af T1 med indrejseforbud for bestandig.

Højesteret tiltrådte, at T2 skulle straffes med fængsel i 4 år og 6 måneder, og at T3 skulle straffes med fængsel i 3 år.

Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom med den ændring, at T1 skulle straffes med fængsel i 10 år.

Udvisning af polsk statsborger, der arbejdede i Danmark og ikke tidligere var straffet, var ikke i strid med EU-opholdsdirektivet

Sag 73/2021 Dom afsagt den 17. november 2021

T, der var statsborger i Polen, var fundet skyldig i spirituskørsel ved at have ført en varebil med en promille på 3,04. Han blev i landsretten idømt en betinget fængselsstraf på 20 dage og en tillægsbøde, ligesom han blev frakendt førerretten i 3 år og udvist af Danmark med et indrejseforbud

i 4 år. For Højesteret var spørgsmålet navnlig, om udvisning af T var i overensstemmelse med EU-opholdsdirektivet.

T, der var 33 år, fik beskæftigelse i Danmark i juni 2016 og registreret bopæl i november 2018. Han var ikke tidligere straffet.

Højesteret slog fast, at T's adfærd udgjorde en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berørte en grundlæggende samfundsinteresse, og at udvisning kunne begrundes i hensynet til den offentlige orden og sikkerhed. Det gjaldt, selv om der var tale om et førstegangstilfælde af spirituskørsel, og selv om T efter sin egen forklaring ikke havde et generelt alkoholmisbrug.

Højesteret udtalte desuden, at udvisning med et indrejseforbud i 4 år ikke ville være i strid med proportionalitetsprincippet.

Betingelserne for at udvise var således opfyldt.

Opslag på Facebook havde karakter af indirekte henvendelser til to personer, som T havde tilhold mod at kontakte

Sag 84/2021 Dom afsagt den 3. december 2021

T havde på baggrund af bl.a. trusler og uønsket kontakt i opslag på Facebook fået tilhold mod at kontakte A og B. T omtalte efterfølgende A og B i flere opslag på Facebook, og byretten fandt, at disse opslag var en overtrædelse af tilholdene.

Landsretten tiltrådte, at T var fundet skyldig i overtrædelse af tilholdene. Landsretten fandt, at opslagene havde karakter af indirekte henvendelser til A og B, og at T var bekendt med, at opslag med angivelse af A's og B's navne ville blive bragt til deres kundskab og medføre henvendelser til dem fra personer, der fulgte ham på de sociale medier.

For Højesteret var hovedspørgsmålet, om landsretten havde anvendt § 1 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning urigtigt ved at fastslå, at opslagene havde karakter af indirekte henvendelser til A og B.

Højesteret udtalte, at kontaktbegrebet i bestemmelsen efter forarbejderne må forstås bredt, og at det må bero på en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder, om et opslag på de sociale medier eller internettet i øvrigt reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt til den forurettede fra den person, der har fået tilhold. I vurderingen må indgå bl.a. indholdet af det konkrete opslag, herunder om forurettede er nævnt i opslaget, og karakteren og omfanget af den uønskede kontakt, som har givet grundlag for tilhold, og som opslaget må ses i sammenhæng med.

Højesteret fandt, at landsretten havde anvendt bestemmelsen rigtigt, og at T således med rette var fundet skyldig i overtrædelse af tilholdene.